

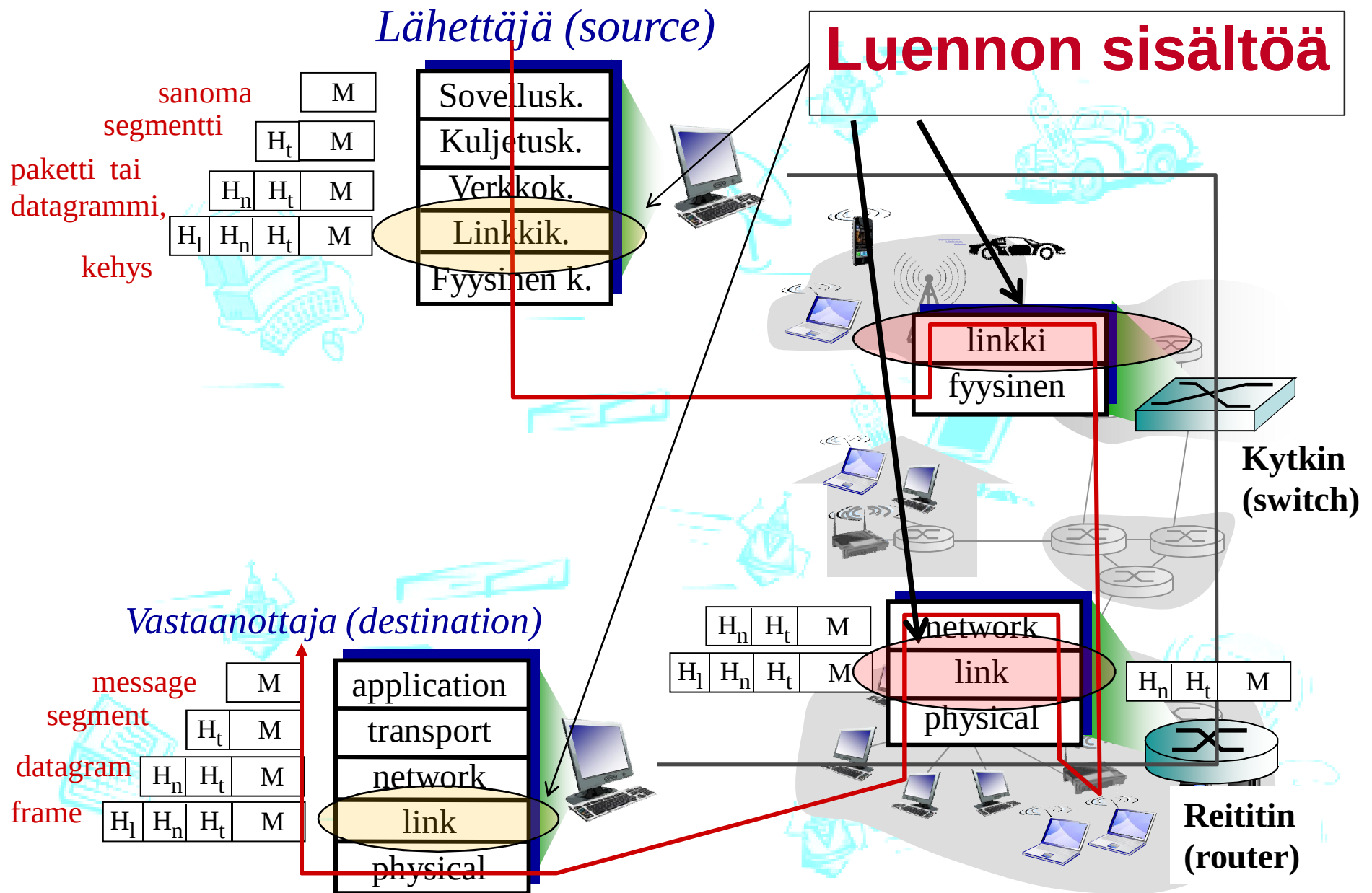
Tietoliikenteen perusteet

Luento 9: Linkkikerros

Syksy 2014, Tiina Niklander

Kurose&Ross:
Ch5.1-5.4 ja 5.7

Pääasiallisesti kuvien
© J.F Kurose and K.W. Ross, All
Rights Reserved

Sisältö

- Linkkikerroksen tehtävät
- Virheiden havaitseminen ja korjaaminen
- Yhteiskäyttöisen kanavan varaus
- Osoittaminen linkkikerroksella
- Ethernet
- Keskitin ja kytkin

Oppimistavoitteet:

- Osata selittää linkkikerroksen toiminnallisuus (MAC-osoitteet, bittivirheiden havaitseminen) ja ARP-protokollan käyttö.
- Osata selittää yhteiskäyttöisen siirtokanavan varaus ja käyttö
- Osata selittää, kuinka koneita voi yhdistellä lähiverkoiksi
- Osata selittää reitittimen, kytkimen ja keskittimen erot

LINKKIKERROKSEN TEHTÄVÄT

Ch 5.1

Linkkikerros

Fig 5.1 [KR12]

- **Laitetoimintoa**
- Siirtää paketin fyysistä linkkiä pitkin koneelta (solmulta (node)) toiselle
 - langallinen / langaton
 - bitit sisään, bitit ulos
- Kapseloi paketin sopivaan siirtomuotoon
 - Siirtokehys (frame)
- Lähiverkossa linkkejä voi yhdistää kytkimillä
 - Käytetään fyysisiä osoitteita
 - 'reititystä' ilman IP-osoitteita

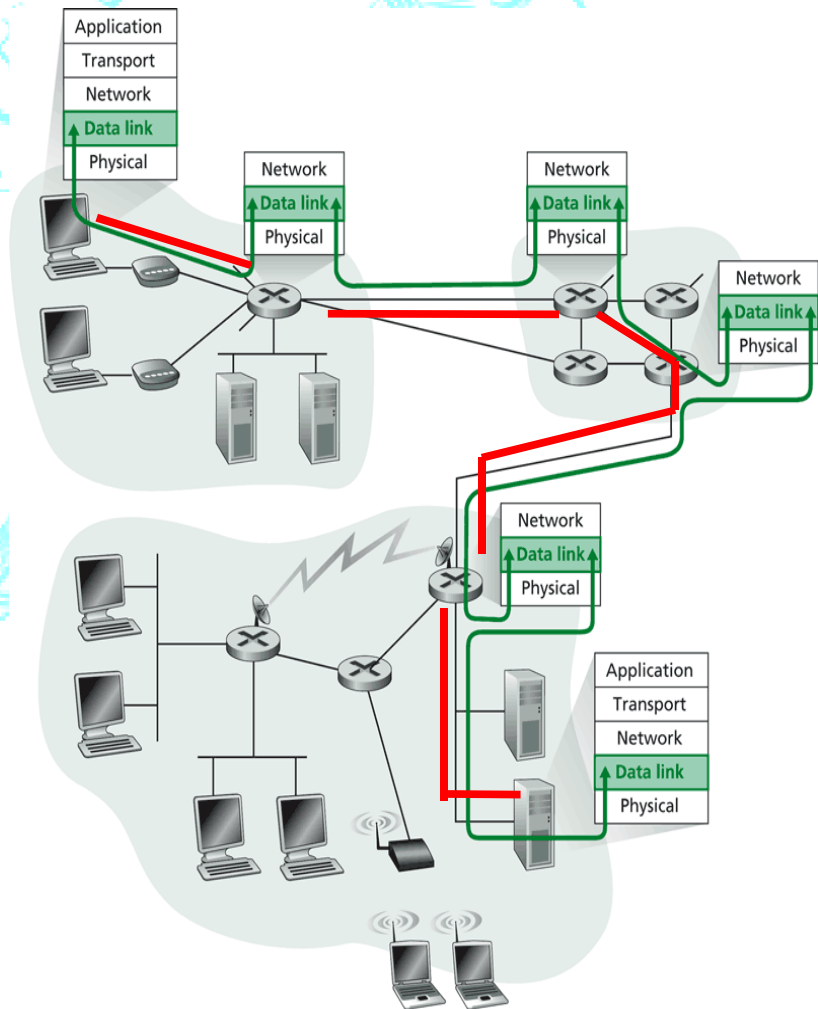

Figure 5.1 ♦ The link layer

Linkkikerroksen tehtäviä

- **Vuonvalvonta, puskurointi**

- Kytkimessä on useita erinopeuksisia linkkejä

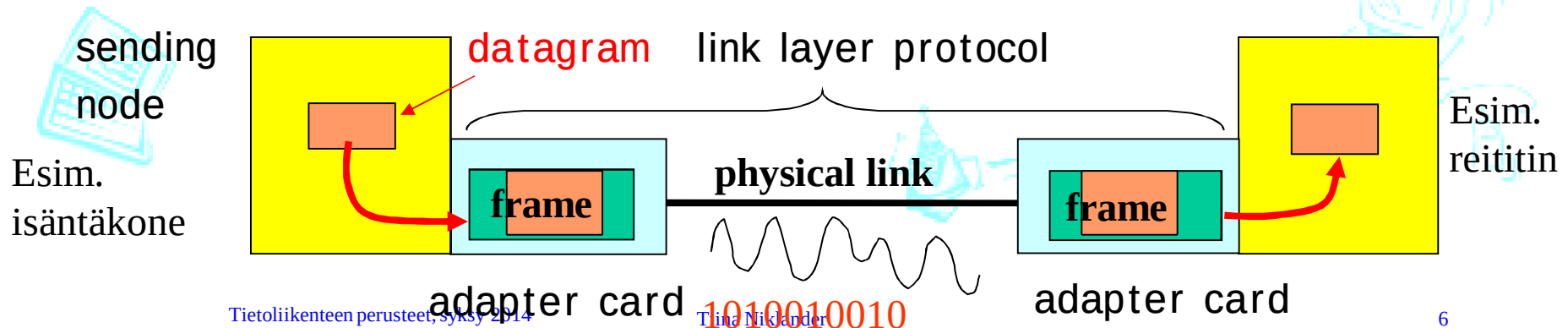
- **Yksisuuntainen /kaksisuuntainen liikenne**

- Yksisuuntainen: lähetysvuorojen hallinta

- **Virhevalvonta**

- signaali vaimenee, taustakohina häiritsee, ...
- Kehyksessä on tarkistustietoa (error detection and correction bits)
- Vastaanottava solmu korjaa, jos pystyy
- Jos ei pysty, pyytää uudelleen tai hävittää

NIC (Network Interface Card)
linkki- ja fyysinen kerros

Linkkikerroksen tehtäviä

otsake	data	lopuke
--------	------	--------

- **Kehystys (framing)**

- Kehyksen rakenne ja koko riippuu siitä, millainen linkki on kyseessä
- Otsake, data, lopuke

- **Kohteen ja lähteen osoittaminen**

- Yhteiseen linkkiin voi olla liitettyä useita laitteita
- Käytössä laitetaso MAC-osoite (Medium access control)

- **Yhteisen linkin varaus ja käyttö (link access)**

- Esim. langaton linkki, keskittimiin yhdistetyt linkit

- **Luotettava siirto**

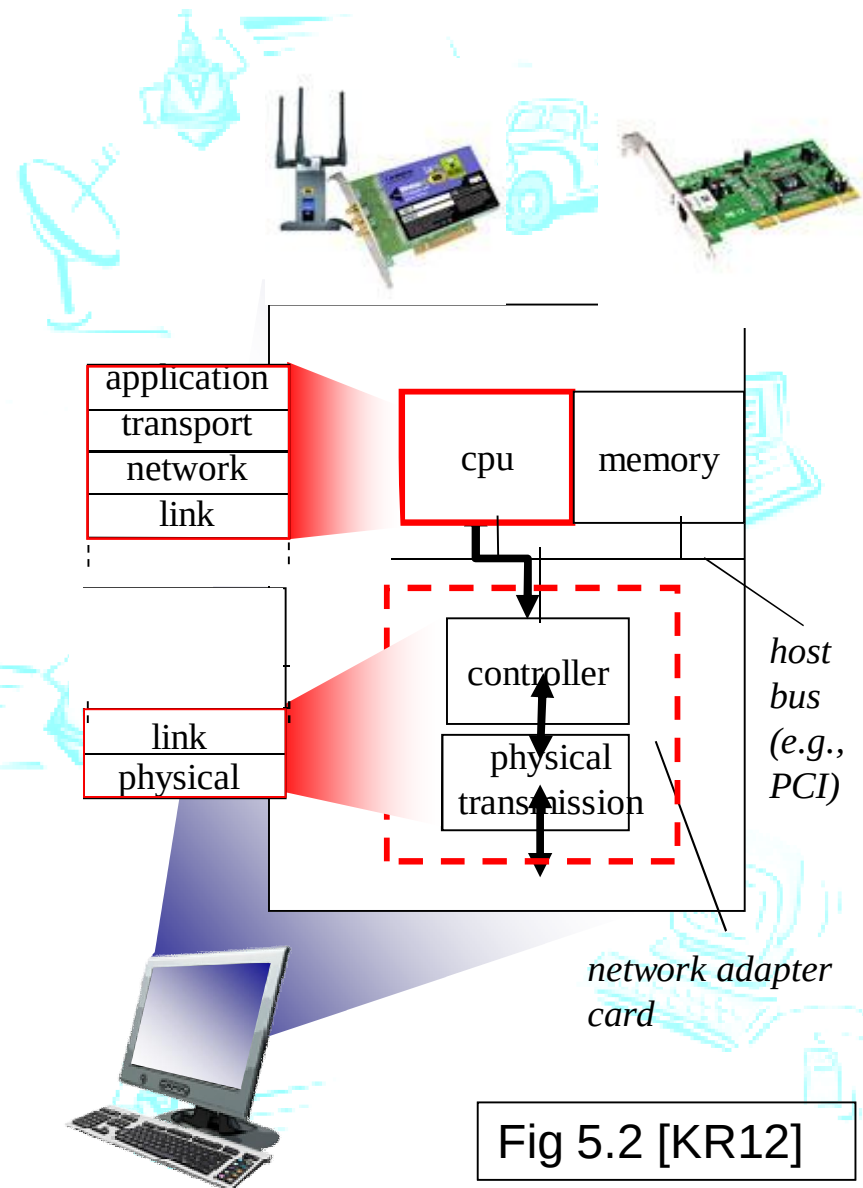
- Langattomilla linkeillä suuri virhetodennäköisyys

Linkkitaso huolehtii oikeellisuudesta

- Miksi tästä täytyy huolehtia vielä kuljetuskerroksella?
- Jotkut linkkityypit eivät huolehdi lainkaan!
- Jos kehys hävitettävä ..

Miten linkkikerros toteutettu?

- Jokaisessa koneessa!
- Linkkikerroksen toteutus usein “sovittimessa” (esim. *verkkokortti*)
 - Linkki ja fyysinen kerros
- joka liitetään koneen väylään
- Yhdistelmä laitteistoa, ohjelmistoa ja laitteisto-ohjelmisto (firmware)

VIRHEIDEN HAVAITSEMINEN JA KORJAAMINEN

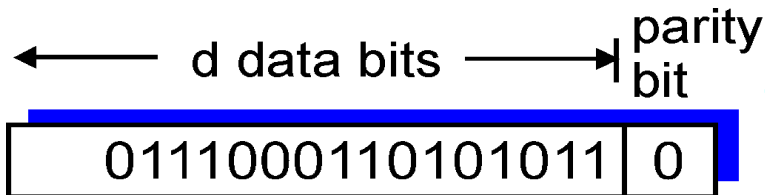
Bittitason virheet

- *Yhden bitin virheitä siellä täällä tai peräkkäisten bittien virheryöppyjä (burst)*
- Virheiden esiintymistiheys BER (bit error rate)
 - Mitä suurempi tiheys, sitä lyhyempiä kehyksiä käyttöön
- Havaitsemiseen lisäbittejä
 - Feedback/backward error control
 - Tietoliikenteessä yleensä: hylkää virh. ja uudelleenlähetys
- Korjaamiseen enemmän lisäbittejä
 - Forward error correction (FEC) (esim. Hamming-koodi)
 - Esim. CD, DVD, Blu-Ray, viivakoodit, satelliittiyhteydet, digitelevisio, ... (Reed-Salomon-koodi)

Pariteettitarkistus

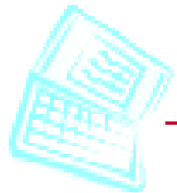
- **Pariteettibitti**

- Parillinen vs. pariton pariteetti
- Virheryöpyssä jopa 50% voi jäädä huomaamatta

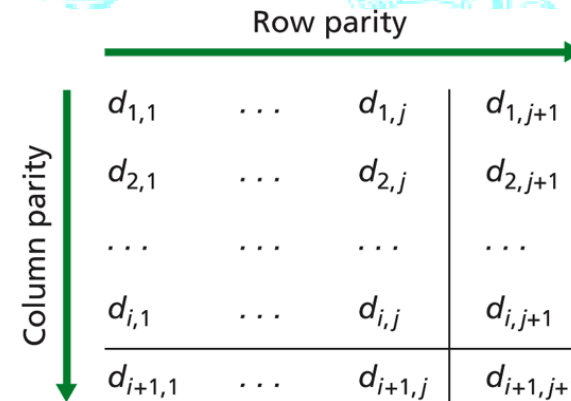

- **Kaksiulotteinen pariteetti**

- Erikseen horisontaalinen ja vertikaalinen pariteetti
- Pystyy korjaamaan yhden bitin virheen

- **Hamming-koodi** (*kts. TiTo*)

No errors

1	0	1	0	1	1
1	1	1	1	0	0
0	1	1	1	0	1
0	0	1	0	1	0

Correctable single-bit error

1	0	1	0	1	1
1	0	1	1	0	0
0	1	1	1	0	1
0	0	1	0	1	0

Parity error

Parity error

Fig 5.5 [KR12]

Two-dimensional even parity

Tarkistussumma

- Internet-checksum

- Yhteenlasketaan 16 bitin kokonaisuuksia, yhden komplementti
- Kuljetuskerros laskee ja tarkastaa UDP- ja TCP-protokollissa
- Huom. IP sekä UDP/TCP ja UDP optionaalinen
- Ei kovin tehokas; linkkikerros ei käytä

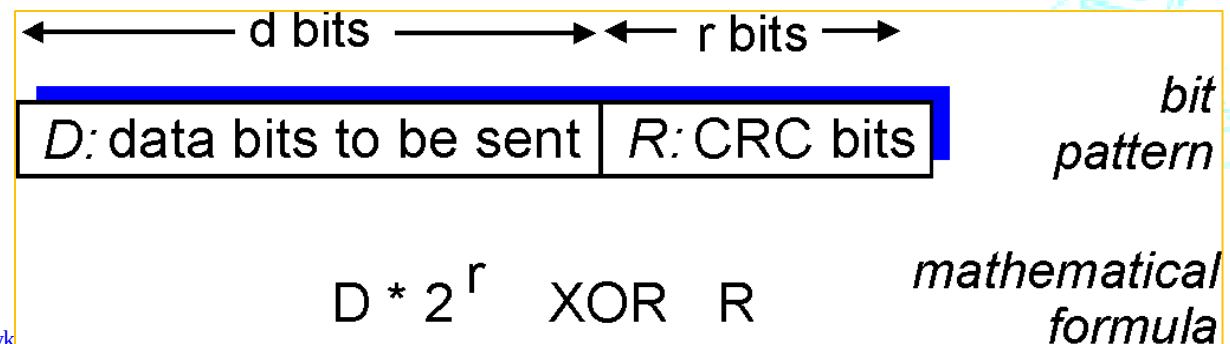
- CRC (cyclic redundancy check)

- Linkkikerroksella paljon käytetty virheenpaljastusmenetelmä, helppo toteuttaa laitteistotasolla, luotettava
- Perustuu polynomien aritmetiikkaan
tunnetaan myös nimellä polynomikoodi (polynomial code)
- Useita tarkistusbittejä; havaitsee usean bittivirheen ryöpyn.

Cyclic redundancy check (CRC)

- Käsittelee databittejä yhtenä kokonaislukuna
- Sovittu **virittäjäpolynomi** G
 - bittejä yksi enemmän kuin lisättäviä tarkistusbittejä ($=r$ kpl) eli $r+1$
- Lähettäjä
 - Asettaa tarkistusbitit R s.e. datan bitit ($=D$) + niiden perään liitettyt tarkistusbitit ovat jaollisia virittäjällä G (**modulo 2-aritmetiikka**)
- Vastaanottaja
 - Jakaa samoin saamansa bittijonon ($D+R$) virittäjällä G .
 - Jos **jakojäännös $\neq 0$, niin on virhe.**

Fig 5.6 [KR12]

CRC esimerkki

G pituus 4b

Fig 5.7 [KR12]

Tavoite (virheetön kun):

$$D \cdot 2^r \text{ XOR } R = nG$$

Ekvivalenttimuoto:

$$D \cdot 2^r = nG \text{ XOR } R$$

Edelleen sama:

Kun $D \cdot 2^r$ jaetaan
G:llä, täytyy
jäännöksen R olla:

$$R = \text{remainder} \left[\frac{D \cdot 2^r}{G} \right]$$

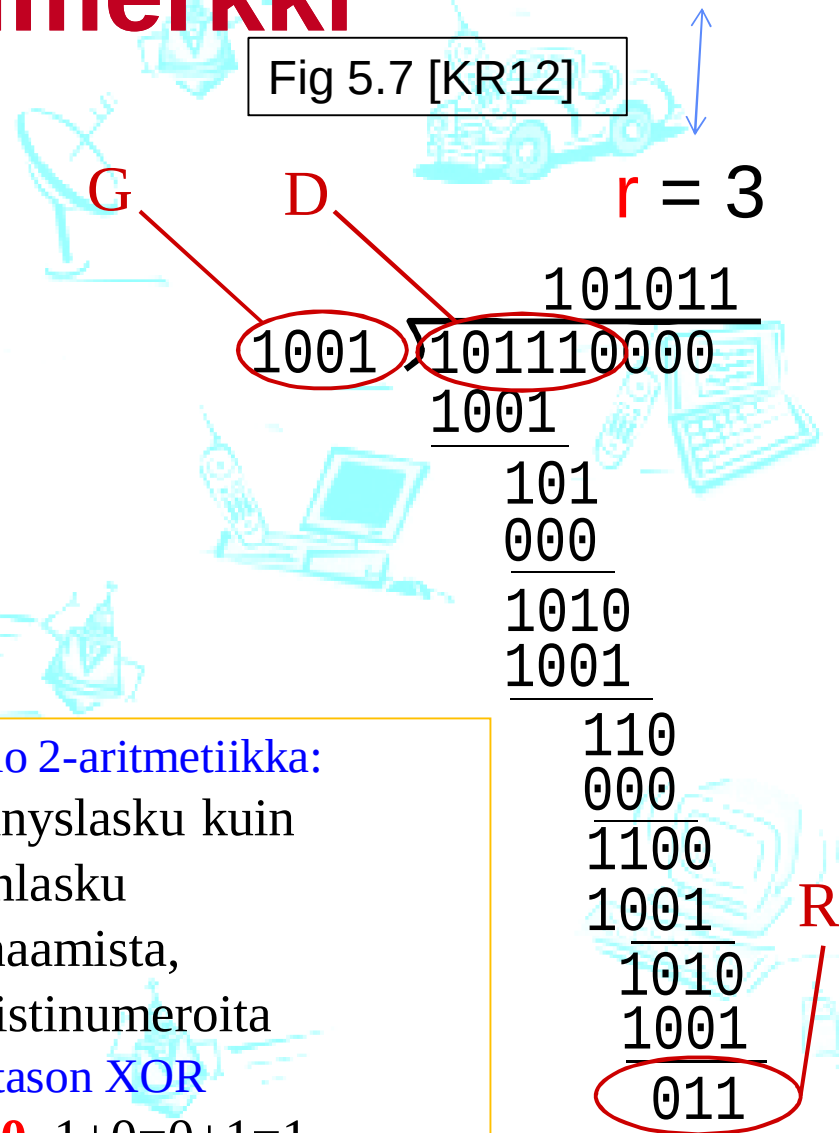
Modulo 2-aritmetiikka:

vähennyslasku kuin
yhteenlasku
ei lainaamista,
ei muistinumeroita
= bittitason XOR

$$1+1=0, 1+0=0+1=1,$$

$$0+0=0$$

Tiina Niklander

Standardoituja virittäjäpolynomeja IEEE

- $G_{\text{CRC-12}} = x^{12} + x^{11} + x^3 + x^2 + x + 1$
- $G_{\text{CRC-16}} = x^{16} + x^{15} + x^2 + 1$
- $G_{\text{CRC-32}} = x^{32} + x^{26} + x^{23} + \dots + x^4 + x^2 + x + 1$
- $= 1\ 0000\ 0100\ 1100\ 0001\ 0001\ 1101\ 1011\ 0111$
- $(r+1=33 \text{ bittiä})$
- Virittäjäpolynomin merkitsevin bitti aina =1
- Havaitsee
 - kaikki virheryöpyt, joiden pituus < tai = kuin virittäjän pituus
 - lähes kaikki virheryöpyt, joiden pituus on suurempi

CRC polynomin määrittäminen

- Polynomi kuvaa virheiden jakautumista
 - Maksimoi virheiden havaitseminen
 - Minimoi ylimääräinen tarkistus
- CRC hyödyllinen koska se on tehokas toteuttaa ja havaitsee myös purskevirheet (jotka eivät ole tasajakautuneita)
- Ei sovi tietoturvakäyttöön
- Pariteettibitti voidaan nähdä triviaalina 1-bitin CRC:nä

- Lisätietoja:

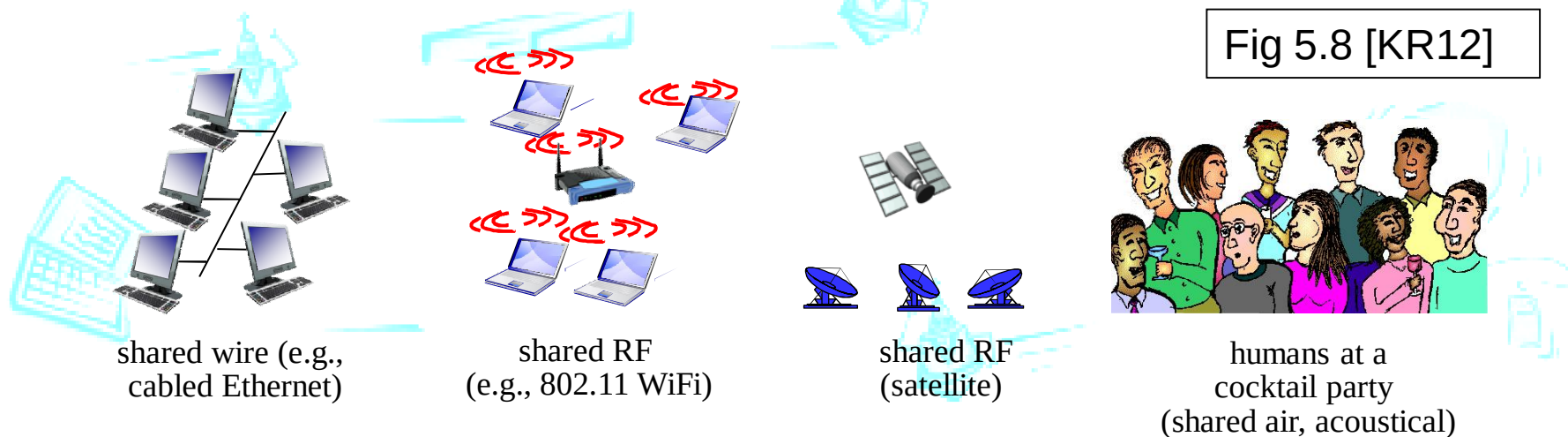
http://en.wikipedia.org/wiki/Mathematics_of_CRC

YHTEISKÄYTTÖINEN KANAVA

Yksi kanava: jaettu vai 'oma'?

- **Kaksipisteyhteys** (point-to-point)
 - PPP-protokolla, puhelinyhteys (dial-up access)
 - Ethernet-kaapeli kytkimen ja isäntäkoneen välissä
- **Yleislähetysyhteys** (broadcast)
 - Alkuperäinen Ethernet, Ethernet keskittimen ja isäntäkoneen välissä, kaapelimodeemiyhteys (upstream), WLAN, satelliitti,

Lähetysvuorojen jakelu

- Yksi yhteinen kanava lähettäjiille
 - Lähetys onnistuu vain, jos yksi kerrallaan lähettää
- Jos useampi lähettää yhtäaikaan, syntyy yhteentörmäys
 - Kaikki solmut saavat useita signaaleja, “bittimössöä”
 - Törmänneet sanomat tuhoutuvat ja ne on lähetettävä uudelleen
- Multiple Access Protocol
 - Tapa, jolla solmu päättelee, voiko se lähettää
 - Kuinka solmun on toimittava törmäystilanteessa
 - Neuvottelu samassa kanavassa!

Multiple Access Protocol tavoitteet:

- Pieni yleisrasite
 - Kun vain yksi lähettää, se pystyy hyödyntämään koko kanavan siirtonopeuden R bps
- Tasapuolisuus
 - Kun M lähettäjää, kukin saa keskimäärin saman osuuden linjan siirtonopeudesta (R/M bps)
- Toimintavarmuus
 - Yksikään solmu ei ole erikoisasemassa, koordinaattorina
 - Ei kellojen sykronointia tms
 - Hajautettu vuoroista sopiminen
- Kustannustehokkuus
 - Yksinkertainen ja halpa toteuttaa

Lähetysvuorojen jakelu

1) Kanavanjakoprotokollat (channel partitioning protocol)

Jaa kanavan käyttö 'viipaleisiin' (time slots, frequency, code)

Kukin solmu saa oman viipaleensa

TDMA, FDMA, CDMA

“Käytä sinä tätä puolta, minä tätä toista”

2) Kilpailuprotokollat (random access protocols)

“Se ottaa, joka ehtii.”

Jos sattuu törmäys, yritä myöhemmin uudelleen.

Aloha, CSMA, CSMA/CD

3) Vuoronantoprotokollat (taking-turns protocols)

Jaa käyttövuorot jollakin sovitulla tavalla:

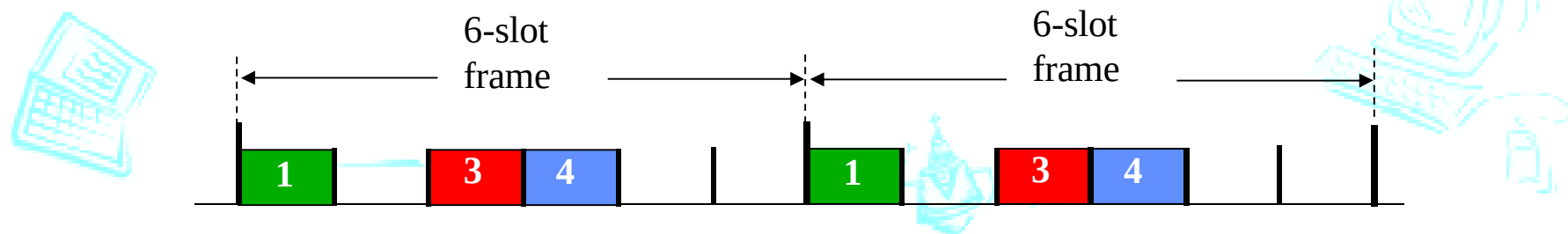
vuorokysely (polling), vuoromerkki, ...

“Minä ensin, sinä sitten.”

Kanavajako: TDMA

time division multiple access

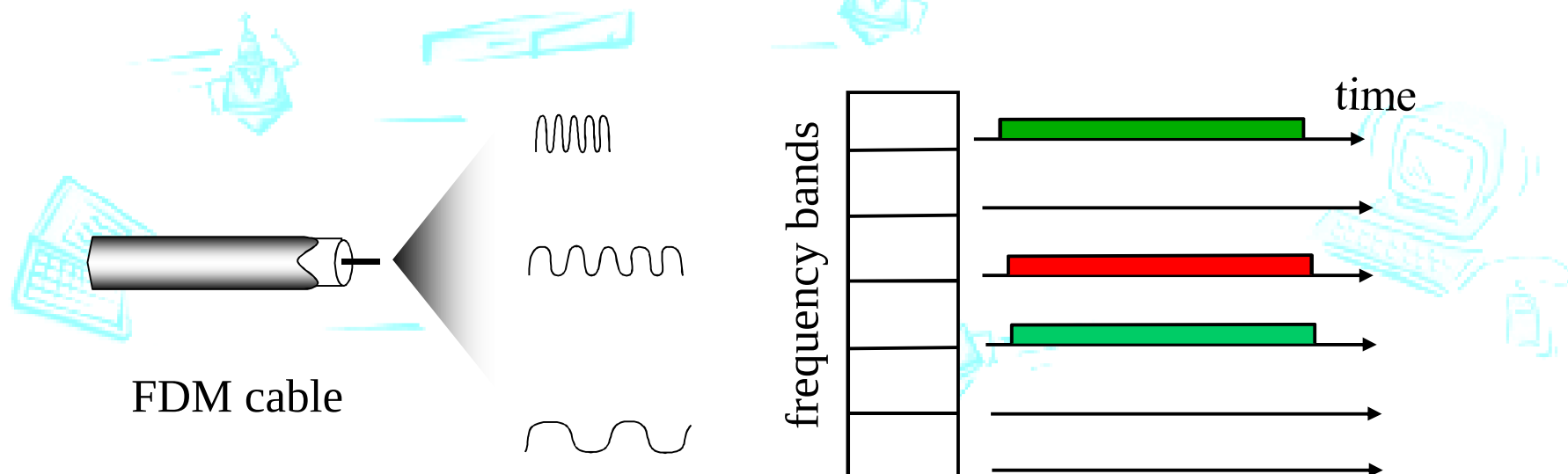
- Vuorotellen:
 - Vakiokokoinen aikaviipale (time slot) kullekin kanavaan kytketylle asemalle (station) kerran jaksossa
 - Aikaviipaleen pituus on yhden kehyksen lähetysaika
- Varattuna, vaikka ei lähetettävää
- Esim 6 solmua: viipaleissa 1,3,4 on paketteja ja viipaleissa 2,5,6 ei ole

Kanavanjako: FDMA

frequency division multiple access

- Kanavan taajuusalueet jaettu kanavan käyttäjien (varaajien) kesken
 - Jokainen asema saa kiinteän taajuusalueen (fixed frequency band), vain osa kanavasta (**R/M bps**)
- Varattuna, vaikka ei lähetettävää
- Esim. alueilla 1,3,4 on paketteja, ja alueilla 2,5,6 ei

Kanavanjako: CDMA

Code Division Multiple Access

- Radiolinjoilla käytettävä koodinjakoon perustuva protokolla
 - Kullakin asemalla oma yksilöllinen tapansa koodata bitit 1 ja 0
- Asemat voivat lähettää yhtäaikaa koko kanavan taajuudella
 - Kaikkien signaalit saavat yhdistyä linkillä
 - Asemat pystyvät erottelemaan yhteissignaalista itselleen kuuluvat bitit (yksilöllinen koodaustapa)
 - Signaali levitetään laajalle spektrialueelle

Kilpailuprotokollat (random access protocols)

- Kun asema haluaa lähettää
 - Se kuuntelee ensin, onko joku muu asema jo lähettämässä
 - Jos ei, lähettää heti täydellä nopeudella
- Jos kaksi aloittaa yhtäaikaan => törmäys
 - **Odota satunnainen aika** ja yritä uudestaan (random access)
- Protokolla määrittää
 - Miten törmäys huomataan
 - Miten törmäyksestä toivutaan
- Esim. (viipaloitu)ALOHA, CSMA, CSMA/CD, CSMA/CA

Carrier sense multiple access / collision avoidance

Aloha

- Kehitetty radiotietä varten 70-luvulla Hawaijilla
- Lähetä heti, kun on lähetettävää
 - Ei mitään kuuntelua ennen lähetystä
- Kuuntele sitten, onnistuiko lähetys
 - Lähiverkossa törmäys havaitaan 'heti', sillä siirtoviive on pieni (toisin kuin satelliitilla)
- Jos törmäys, niin odota satunnainen aika ja yritä uudelleen
- Törmäyksen td. suuri
 - Max tehokkuus ~ 18%

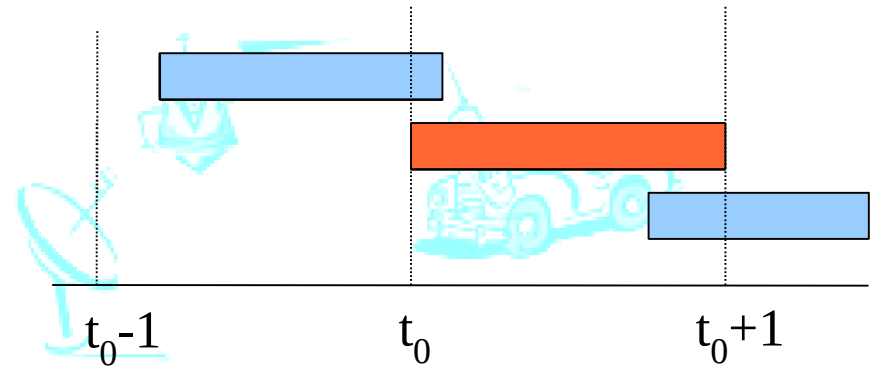

Fig 5.11 [KR12]

Viipaloitu ALOHA

(slotted ALOHA)

Oletukset:

- Kaikki siirtokehykset samankokoiset
- Aikaviipale yhden kehyksen lähetysaika
- Solmu aloittaa lähetyksen aina aikaviipaleen alusta
- Solmut ja niiden kellot on synkronoitu
- Kaikki solmut havaitsevat yhteentörmäykset (collision)

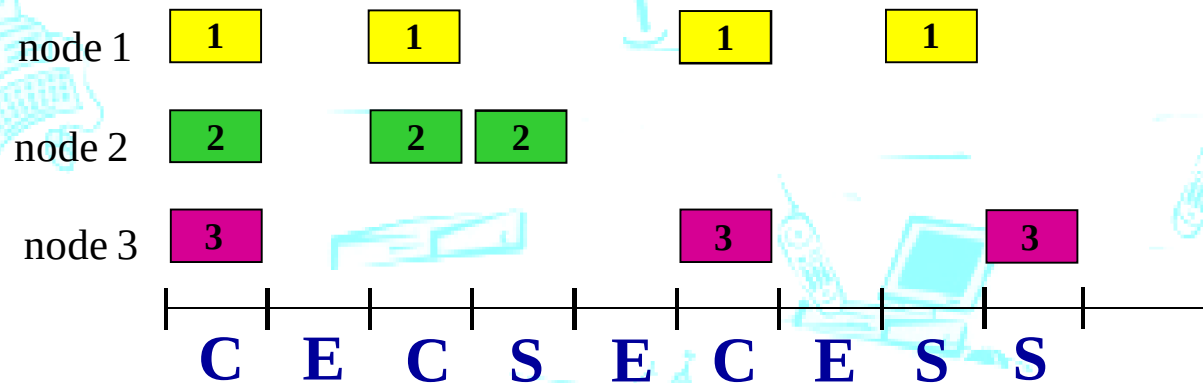
Toiminta:

Valmis siirtokehys lähetetään heti seuraavassa aikaviipaleessa

- *Ei yhteentörmäystä:* Solmu voi lähettää seuraavan kehyksen seuraavassa aikaviipaleessa
- *Yhteentörmäys:* Solmu yrittää lähetystä uudelleen seuraavassa aikaviipaleessa todennäköisyydellä p. Yrittää niin kauan kunnes onnistuu.

Viipaloitu ALOHA (slotted ALOHA)

Fig 5.10 [KR12]

- Suorituskyky kaksinkertaistuu (Alohaan verrattuna)
 - Jos paljon lähettäjiä max. ~37 % tehokkuus
 - Siis 37% tyhjiä, 37% onnistumisia, 26% törmäyksiä

Kilpailuprotokollat:

Lähetyskanavan kuuntelu (CSMA)

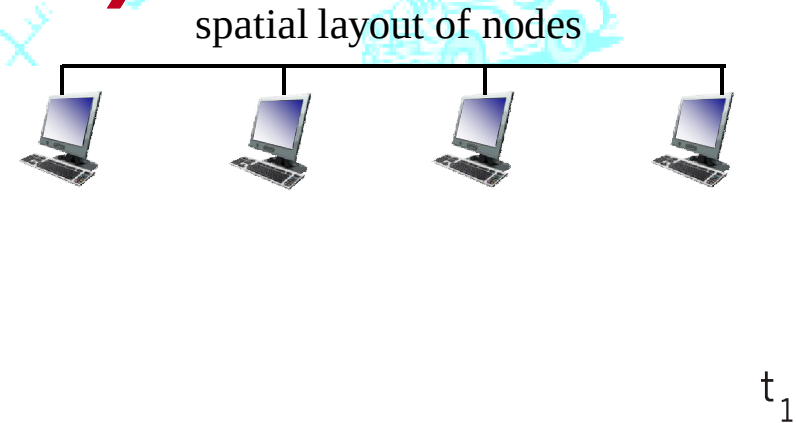
- Kuuntele ennen kuin lähetät
 - Asema tutkii, onko kanava jo käytössä (carrier sense)
 - Jos siirtotie on vapaa, saa lähettää
 - Jos siirtotie on varattu, odota satunnainen aika ja yritä uudelleen
- Ei aina paljasta jo alkanutta lähetystä
- Aina huomaaminen ei ole mahdollista
 - Esim. **satelliittikanavan** kuuntelu ei paljasta, onko jokin muu maa-asema jo aloittanut lähetyksen
 - **Langattomassa lähiverkossa** lähettäjän ympäristön kuuntelu ei kerro, onko vastaanottaja saamassa sanomia muilta

CSMA (Carrier Sense Multiple Access)
Useita variaatioita

CSMA yhteentörmäys (collision)

Fig 5.12 [KR12]

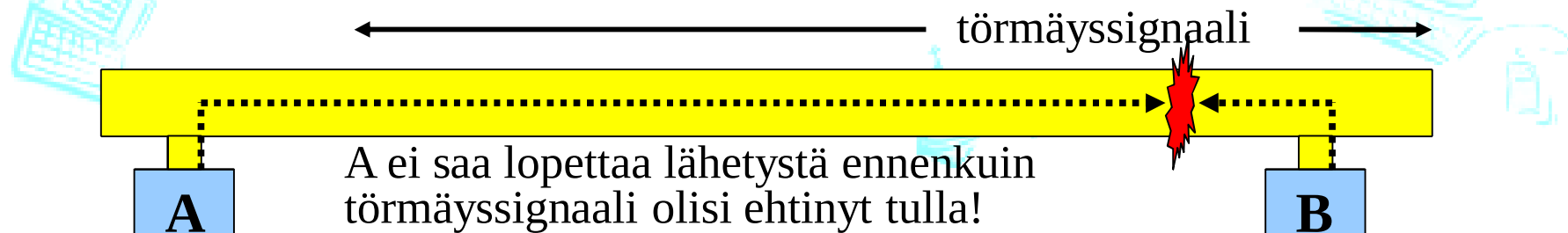
- Yhteentörmäyksiä voi tapahtua: Etenemisviiveen takia ei huomata toisen signaalia ajoissa
- Yhteentörmäyksen seuraus: Paketin lähetys epäonnistuu ja lähetysaika menee hukkaan
 - Solmujen etäisyydet ja etenemisviiveet vaikuttavat yhteentörmäysten todennäköisyyteen

CSMA/CD

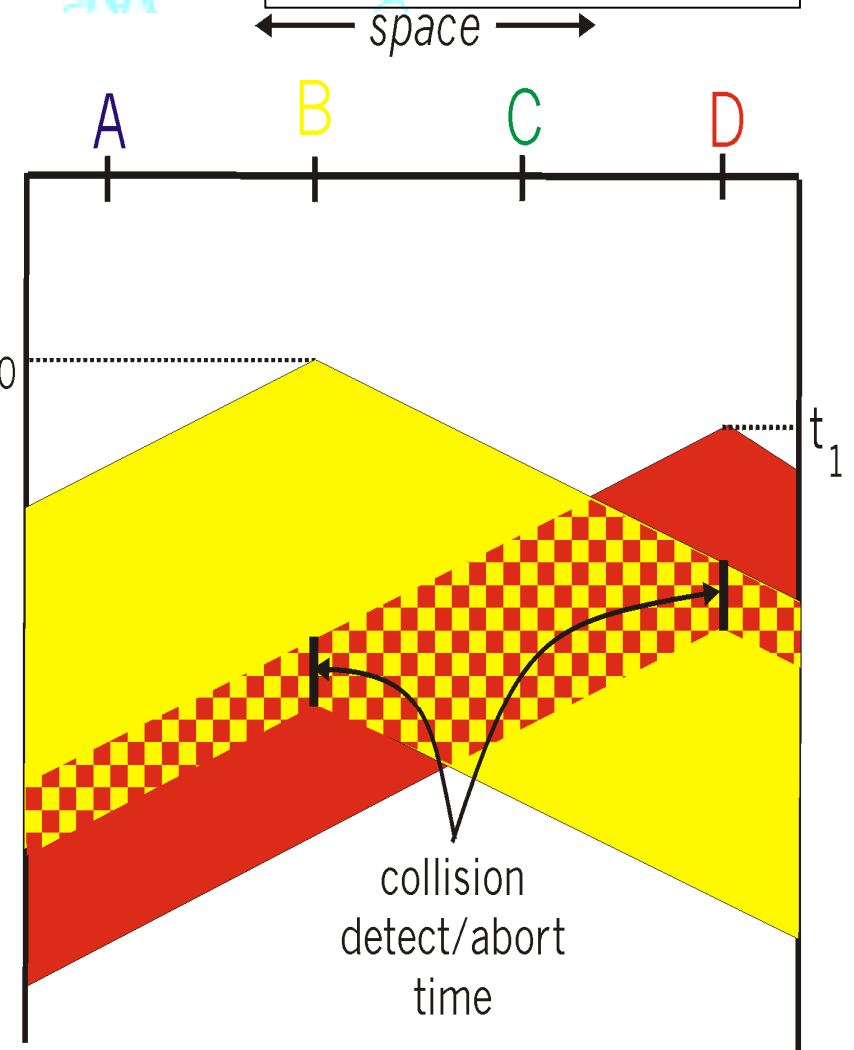
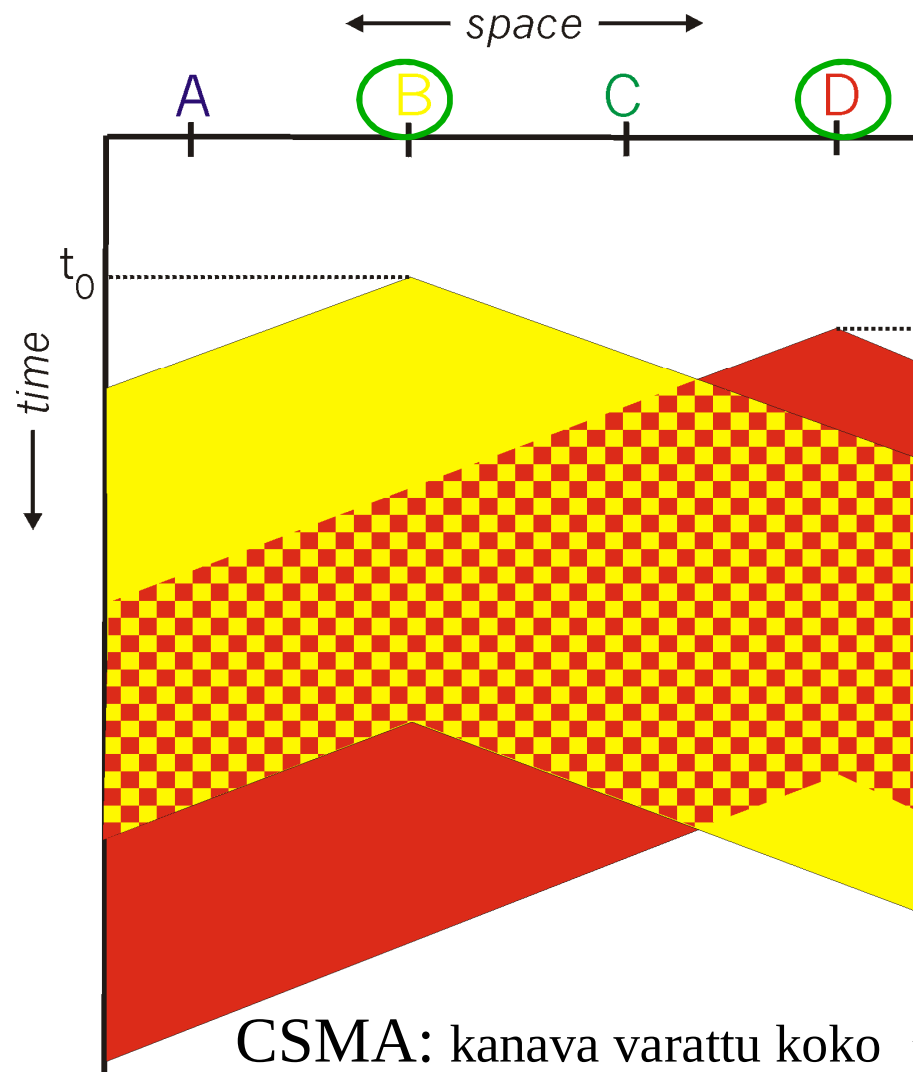
(Carrier Sense Multiple Access with Collision Detection)

- Asema kuuntelee myös lähettämisen jälkeen
 - Langallinen LAN: törmäys => signaalin voimakkuus muuttuu
 - Esim. Ethernet
 - Langaton LAN: hankalaa
- Jos törmäys, keskeytä lähettäminen **heti**
 - ja yritä uudestaan satunnaisen ajan kuluttua
 - Näin törmäyksen aiheuttama hukka-aika pienenee
- Kauanko kuunneltava?
 - $2 \times$ maksimi etenemisviive solmujen välillä

CSMA ja törmäys

Fig 5.12 ja 5.13 [KR12]

Vuoronantoprotokollat

- Yhdistä edellisten parhaita puolia
 - Älä pidä kapasiteettia turhaan varattuna
 - Älä aiheuta törmäystä
- Vuorokysely, pollaus
 - Isäntäasema kyselee vuorotellen jokaiselta asemalta, onko sillä lähetettävää (polling)
 - Isäntä kuuntelee signaalia, osaa päätellä, milloin lähetys loppuu
- Vuoromerkki (token)
 - Se, jolla on vuoromerkki, saa lähettää
 - Jos ei ole lähetettävää, niin vuoromerkki siirtyy seuraavalle
- Kummastakin useita versioita
 - Ongelmia: lisäviive, 'single point of failure', ..
 - Montako kehystä yhdessä vuorossa saa lähettää

LINKKIKERROKSEN OSOITTEET

Ch 5.4

Linkkikerroksen fyysinen osoite

- 32 bitin IP-osoite verkkokerroksella
 - Reitityksen tapa viitata koneeseen
- Erilaisilla linkkikerroksilla omat tapansa osoittaa oikea linkki (~ verkkokortti)
 - Siirtokehys on kuljetettava fyysisen linkin yli jollekin toiselle samaan verkkoon (LAN) kytketyistä laitteista
- **MAC-osoite** (Media Access Control Address)
 - Käytetään myös nimiä LAN-osoite, fyysinen osoite, laiteosoite, Ethernet-osoite, ...
 - Liitetty valmistusvaiheessa kiinteästi laitteeseen

Analogia:

- IP-osoite ~ katuosoite MAC-osoite ~ henkilötunnus

MAC-osoite

- 48-bittinen (6 tavua)
 - 24 b kertoo valmistajan ja 24 b identifioi ohjainkortin (adapter)
 - IEEE jakaa valmistajanumerot
- Kiinteä - Liitetty mukaan valmistuksessa
 - Säilyy, vaikka laite toiseen verkkoon (toisin kuin IP-osoite)
- Ohjain
 - Kuulee kaikki kanavalla kulkevat kehykset
 - Välittää omalle koneelle vain sen MAC-osoitteella tai yleislähetysosoitteella FF-FF-FF-FF-FF-FF merkityt lähetykset

Lähes 300 biljoonaa erilaista osoitetta.

Lähes 17 miljoonaa valmistajanumeroa, kuhunkin mahdollista lähes 17 miljoonaa osoitetta.

MAC
spoofing

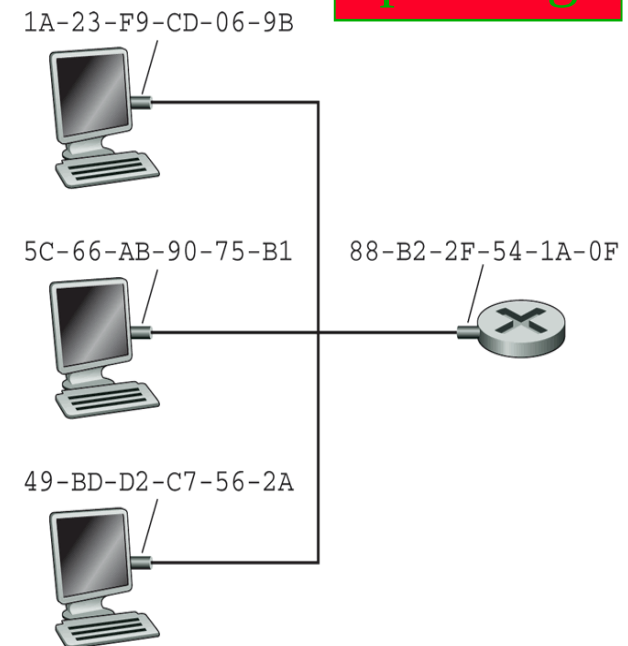

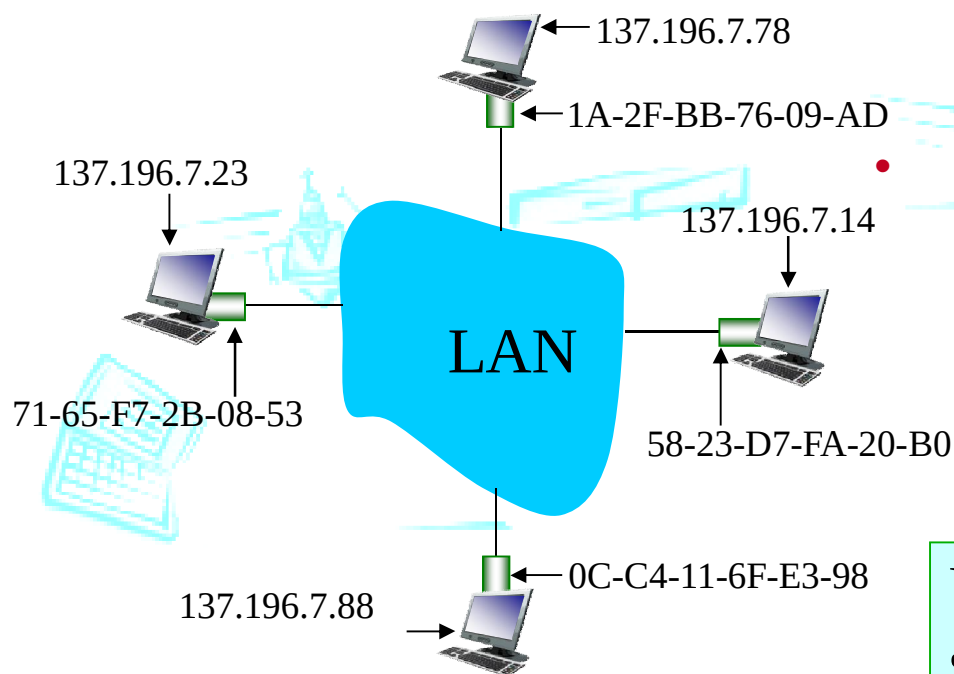
Fig 5.17 [KR12]

mm. Ethernet, Bluetooth, IEEE 802.11 langattomat verkot käyttävät

Koneen MAC-osoitteen selvittäminen: **ARP:** address resolution protocol

Miten selvittää koneen
MAC-osoite, kun tiedetään
IP-osoite?

- **ARP-taulu:** jokaisella koneella (isäntä, reititin) oma taulu kullekin aliverkolle

- IP/MAC osoitteen muunnos saman aliverkon koneille:
< IP-osoite; MAC-osoite; TTL >
- TTL (Time To Live):
Voimassaoloaika (tyypillisesti 20 min), ajan kuluttua muunnoksen voi unohtaa

Vrt: sovelluskerroksen **DNS**, jonka avulla voi selvittää IP-osoitteen nimelle

ARP-protokolla

(Address Resolution Protocol)

MAC-
yleislähetysosoite:
FF-FF-FF-FF-FF-FF

- **ARP-protokolla** lähettää **yleislähetysosoitteella** kyselyn, jonka kaikki vastaanottavat.
- Oman osoitteensa tunnistava laite **vastaa kyselijän MAC-osoitteeseen** ja kertoo oman MAC-osoitteensa

- “aa-bb-cc-dd-ee-ff”, “FF-FF-FF-FF-FF-FF”
- “Kenen IP-osoite on “xx:yy:zz:vv”?”
- “kk-ll-mm-nn-oo-pp”, “aa-bb-cc-dd-ee-ff”

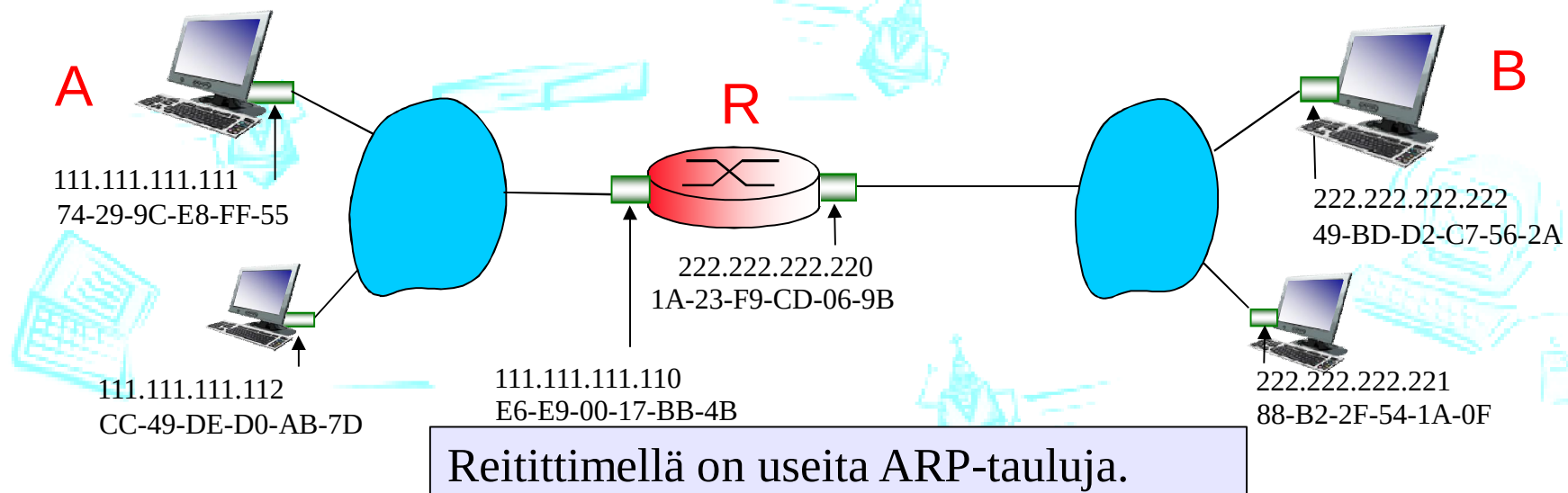
- ARP-taulun sisältö kootaan suorituksen aikana, aluksi tyhjä

- IPv6:ssa Neighbour Discovery Protocol (NDP)

Lähtettäminen toiseen verkkoon

Kts Fig 5.19 [KR12]

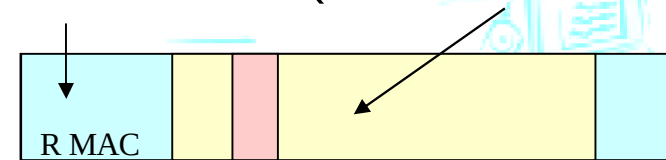
- Ensin omalle reitittimelle sen MAC-osoitteella ja reititin ohjaa eteenpäin
 - Reititystaulussa on verkko-osoite, jonne paketti seuraavaksi ohjattava
 - Katso kohdeverkon ARP-taulusta kohteen MAC-osoite
 - Jos ei ole taulussa, tee ARP-kysely kohdeverkon koneille

Lähtettäminen toiseen verkkoon

- **Lähettäjä A**

- Muodosta IP-paketti, jossa Source IP = A, Dest. IP = B
- Etsi ARP-taulusta **reitittimen** IP-osoitetta vastaava MAC-osoite
- Luo siirtokehys, osoitteena reitittimen MAC-osoite (data = IP-paketti).
- Verkkokortti lähettää siirtokehyyksen.

- **Reititin R**

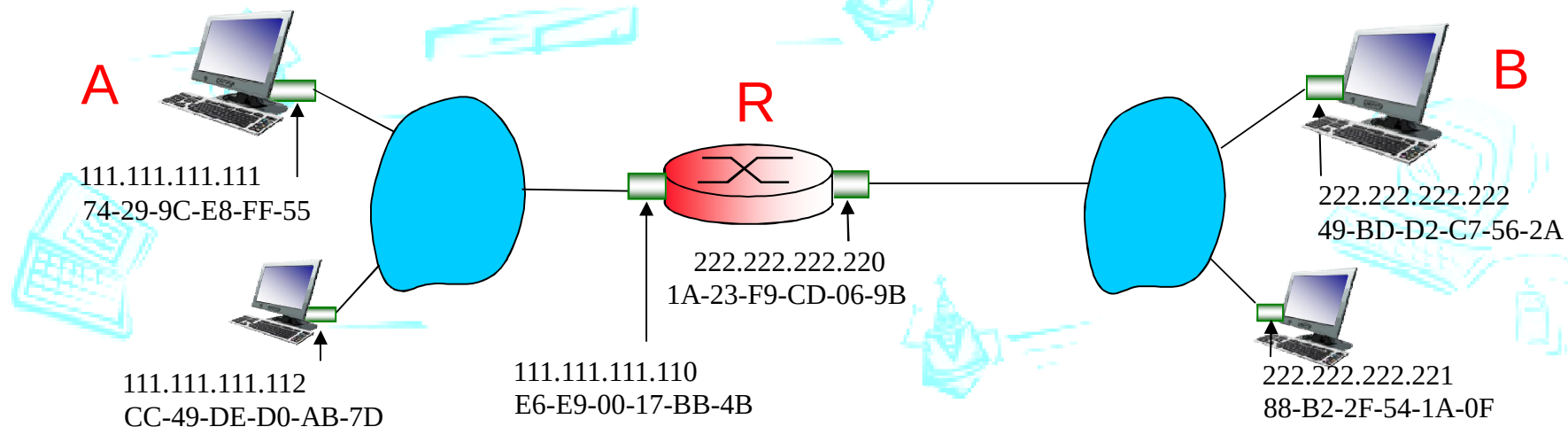
- Verkkokortti ottaa siirtokehyyksen vastaan.
- Ota IP-paketti kehyksestä ja tutki otsakkeesta kohteen IP-osoite (B)
- Katso reititystaulusta, mihin verkkoon seuraavaksi (mille reitittimelle)
- Koska omassa verkossa, etsi kohdeverkon ARP-taulusta kohteen
- MAC-osoite
- Muodosta siirtokehys, osoitteena B:n MAC-osoite (data = IP-paketti)

- **Vastaanottaja B**

- Verkkokortti ottaa kehyksen vastaan; ohjaa IP-paketin verkkokerrokselle.

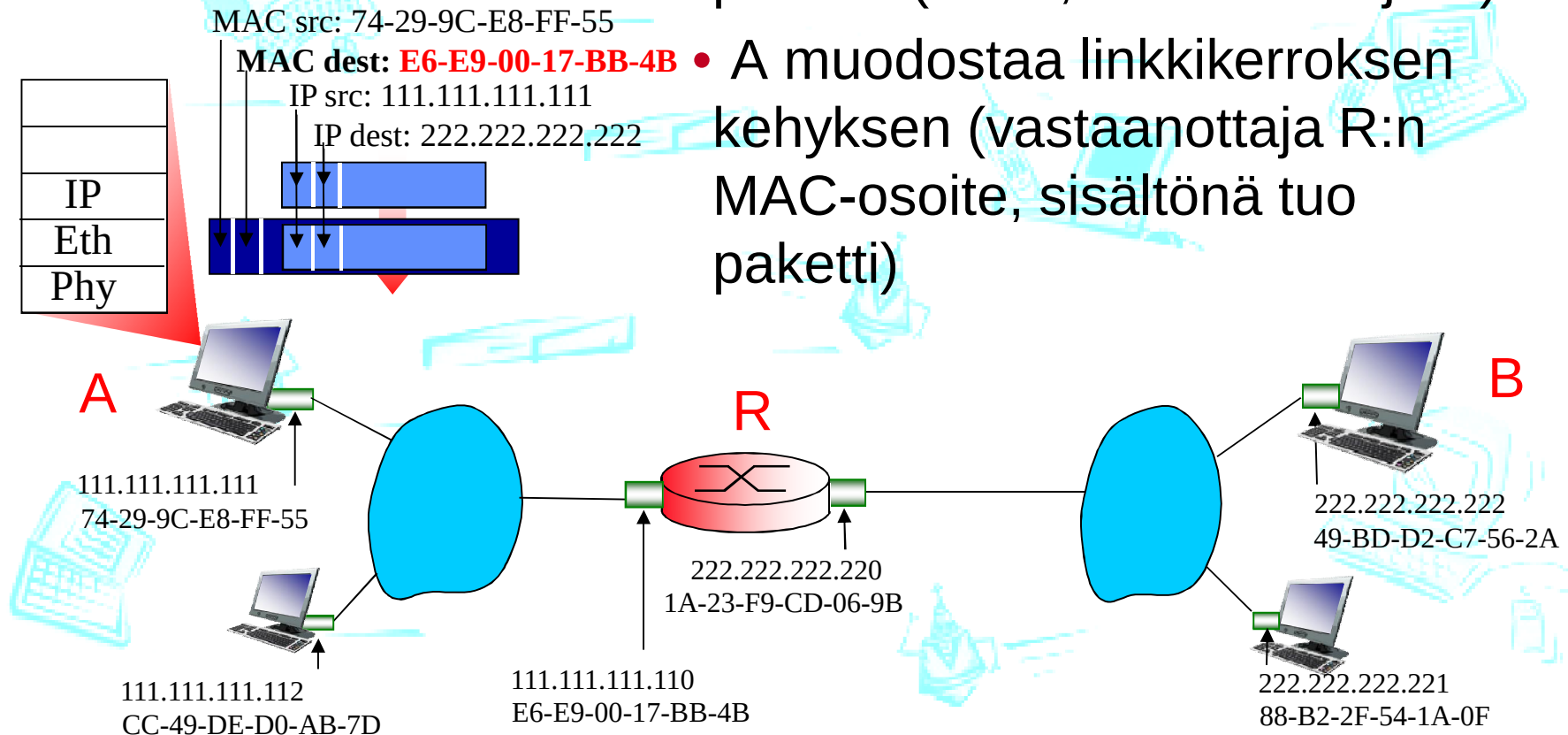
Lähettäminen toiseen verkkoon: vaiheittainen esimerkki

- Lähetetään paketti (datagram) A:sta B:hen
 - Keskitytään osoitteisiin – IP (paketti) ja MAC (kehys)
 - Oletetaan, että A tietää jo B:n IP-osoitteen,
 - Oletetaan myös, että A tuntee oman aliverkkonsa reitittimen R IP-osoitteen ja MAC-osoitteen (Miten?)

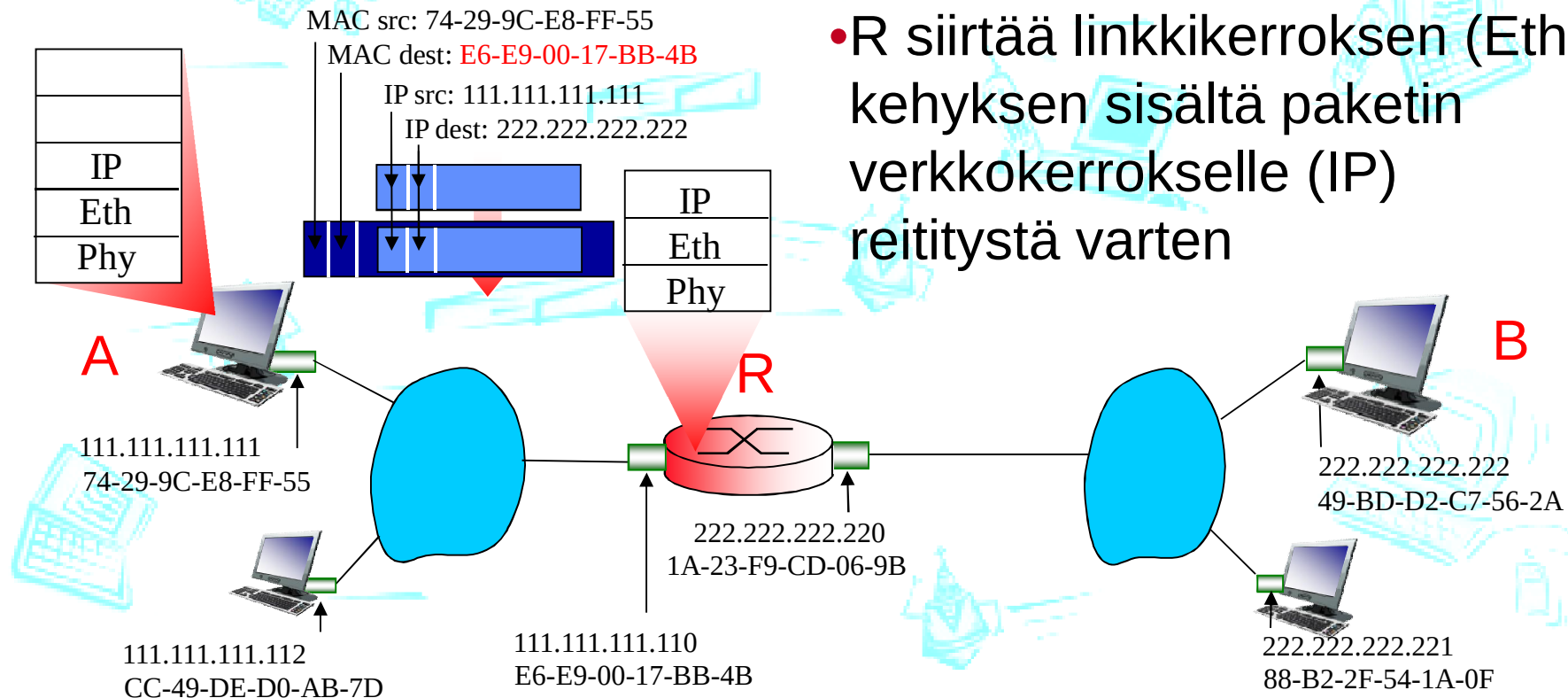
Lähtettäminen toiseen verkkoon: vaihe 1

- A muodostaa verkkokerroksen paketin (läh A, vastaanottaja B)
- A muodostaa linkkikerroksen kehyksen (vastaanottaja R:n MAC-osoite, sisältönä tuo paketti)

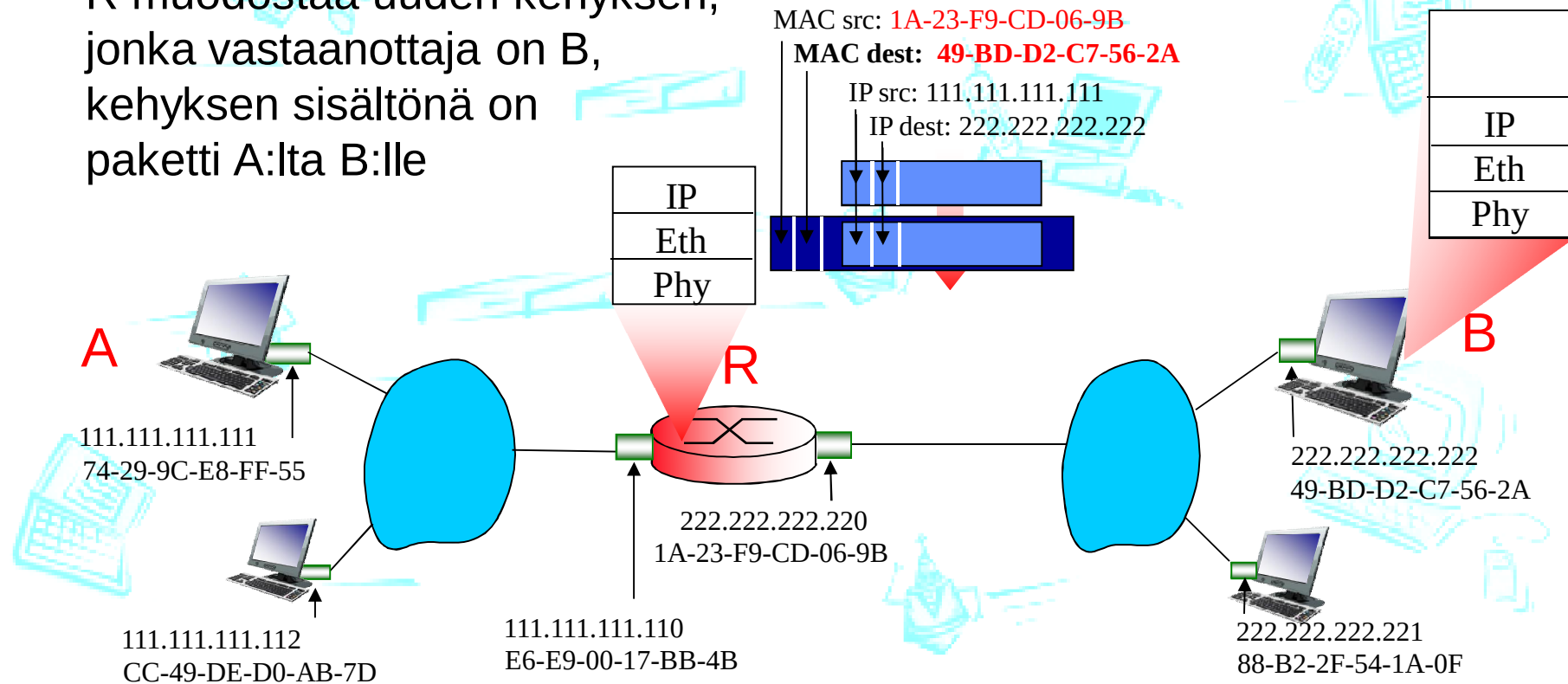
Lähtettäminen toiseen verkkoon: vaihe 2

- A lähettää kehyksen
- R vastaanottaa kehyksen
- R siirtää linkkikerroksen (Eth) kehyksen sisältä paketin verkkokerrokselle (IP) reititystä varten

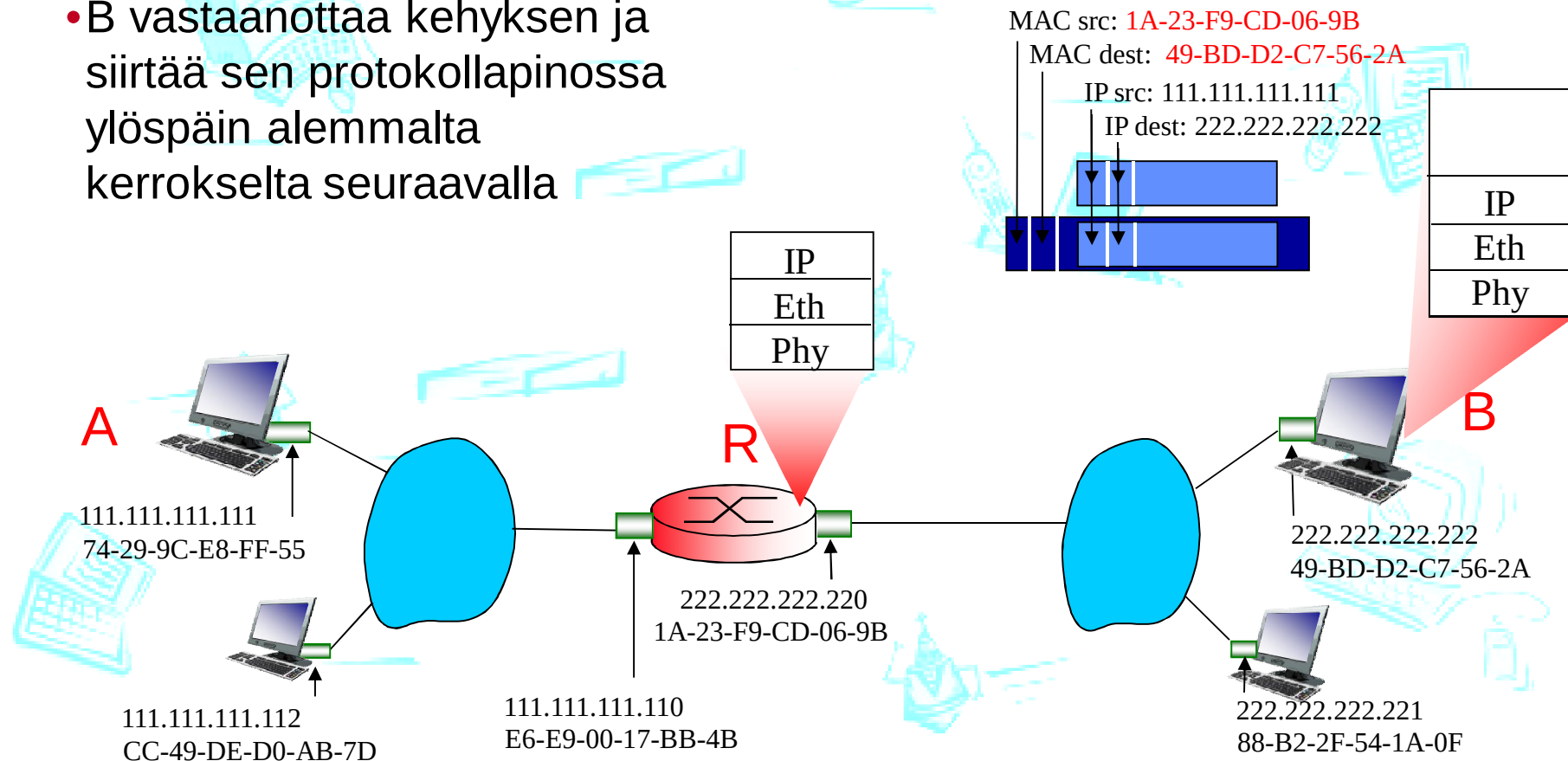
Lähtettäminen toiseen verkkoon: vaihe 3

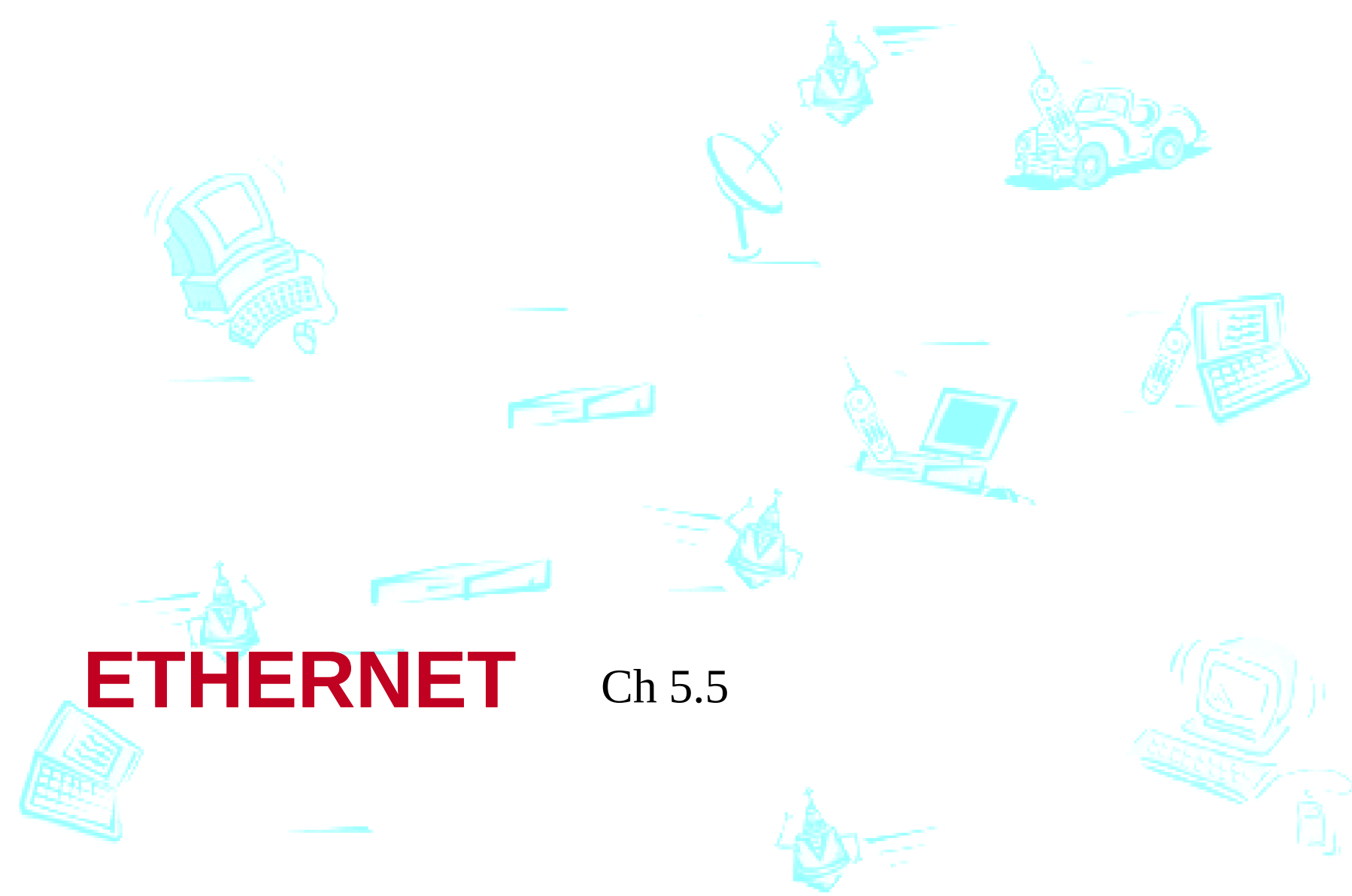
- R katsoo reititystaulusta, minne paketti lähetetään
- R muodostaa uuden kehyksen, jonka vastaanottaja on B, kehyksen sisältönä on paketti A:lta B:lle

Lähettäminen toiseen verkkoon: vaihe 4

- R lähettää kehyksen
- B vastaanottaa kehyksen ja siirtää sen protokollapinossa ylöspäin alemmalla kerrokselta seuraavalla

ETHERNET

Ch 5.5

Ethernet

- Yleisin lähiverkkoteknologia
 - Yksinkertainen, edullinen, helppo laajentaa
 - Lähiverkko syntyy kytkemällä koneet keskittimeen tai kytkimeen
- IEEE:n standardoima LAN-verkko
 - Klassinen Ethernet (10 Mbps): CSMA/CD (kuulosteluväylä)
 - Fast Ethernet (FE, 100 Mbps), Gigabit Ethernet (GE), 10 Gigabit Ethernet, 100 Gb Ethernet (myynnissä), 400Gb Ethernet (tulossa??) 1 TB Ethernet (joskus vai ei ollenkaan??!)
 - Yleensä kytkentäisiä kaksipisteyhteyksiä
- Muita lähiverkkostandardeja
 - Token Ring (vuororengas)
 - FDDI (Fiber Distributed Data Interface)
 - WLAN (langaton lähiverkko)

Ethernet Timeline (ennuste 2003)

- * 10 Megabit Ethernet 1990
- * 100 Megabit Ethernet 1995
- * 1 Gigabit Ethernet 1998
- * 10 Gigabit Ethernet 2002
- * 100 Gigabit Ethernet 2006**
- * 1 Terabit Ethernet 2008**
- * 10 Terabit Ethernet 2010**

April 24, 2008

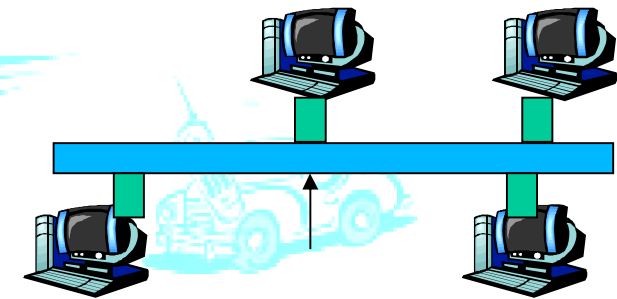
Terabit Ethernet around 2015

**Bob Metcalfe (ethernet
coinventor)**

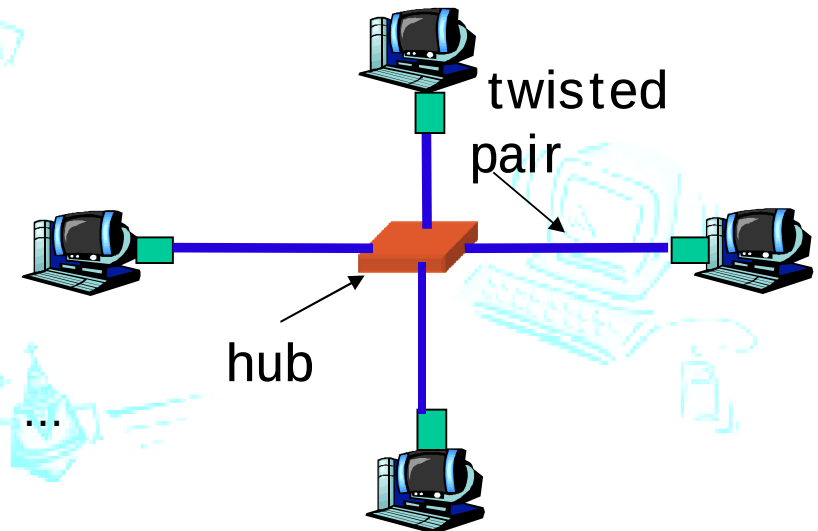
**gave a keynote speech,
"Toward Terabit Ethernet."**

10BaseT ja 100BaseT

- 10 Mbps tai 100Mbps (Fast Ethernet, FE)
 - T = Twisted Pair eli kierretty parikaapeli
- Maks. etäisyys keskittimeen 100 m
- **Keskitin (hub)** *toistaa bitit heti sellaisenaan muille*
 - Fyysisen tason toistin (repeater); yleislähetys
 - Signaalin vahvistus
- Verkkokortit käsittelevät törmäykset
 - Maks. 30 konetta / keskitin
- Keskitin osaa jättää huomiotta vikaantuneen kortin
- Kerää myös tietoa liikenteestä
 - Törmäysten lkm, keskim. kehyskoko, ...

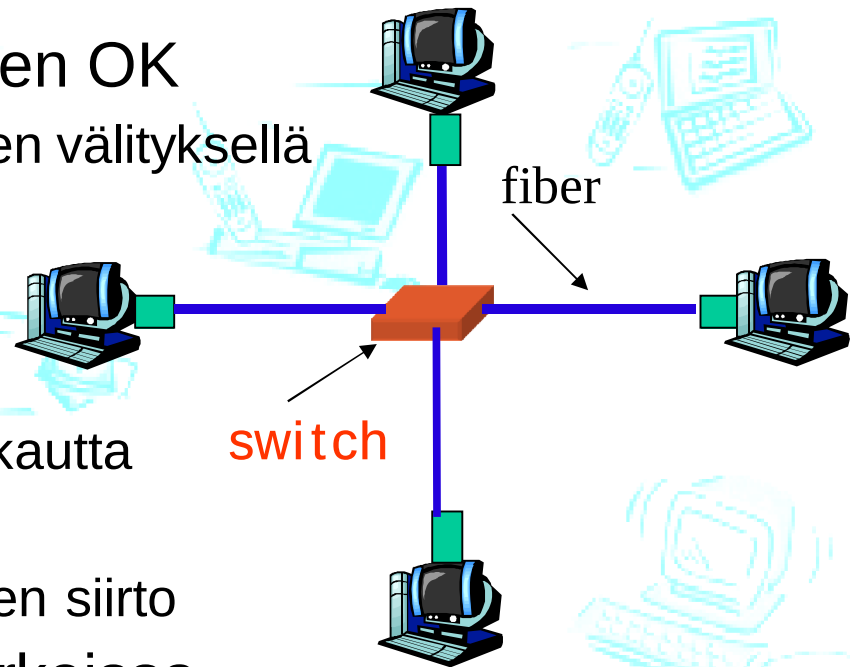
Koaksiaalikaapeli
max. 500 m

Gigabitin Ethernet (GE):

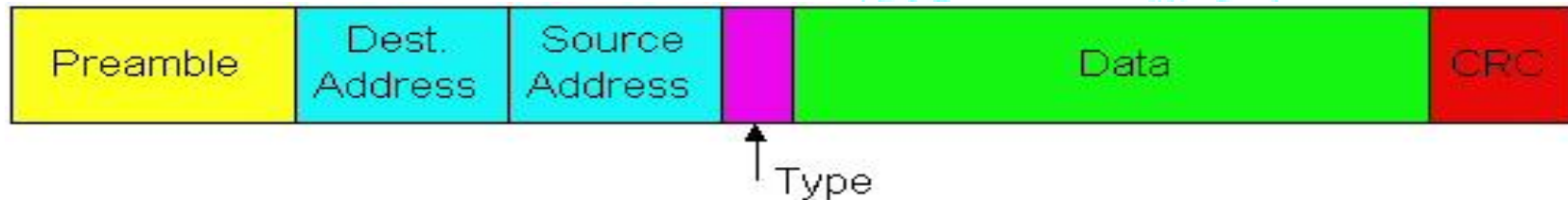
1 Gbps, 10 Gbps, 40 Gbps, 100 Gbps

- Edelleen sama kehysformaatti
 - Taaksepäin yhteensopiva
- Yhteiskäyttöiset linkit edelleen OK
 - Koneiden yhdistely keskittimen välityksellä
 - CSMA/CD
- Kaksipisteyhteydet
 - ei törmäyksiä
 - koneet yhdistetty **kytkimien** kautta
 - pitkät välimatkat mahdollisia
 - kaksisuuntainen täysivauhtinen siirto
- Käytetään yleisesti runkoverkoissa
 - verkkojen yhdistely (reititin -> reititin)
 - valokaapeli, myös cat5/cat6 parikaapeli

Ethernet-kehys

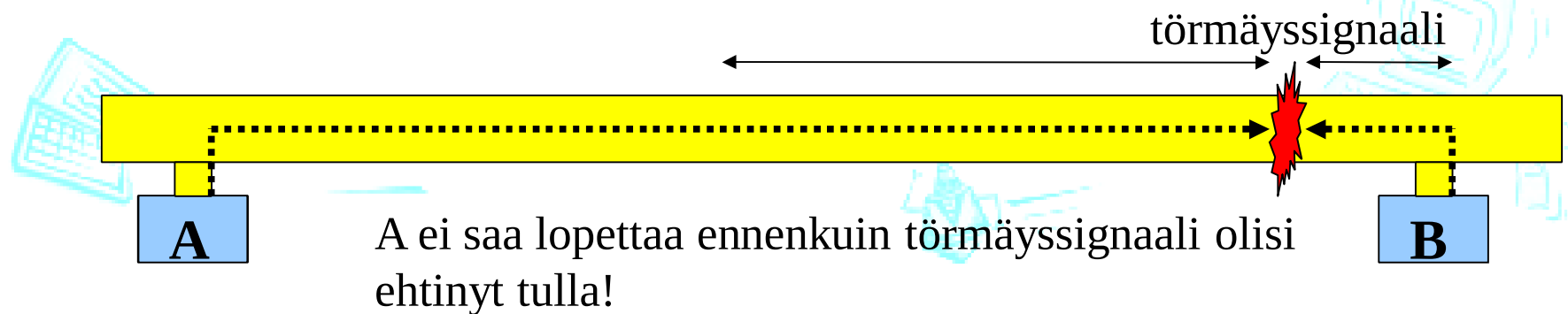
Fig 5.20 [KR12]

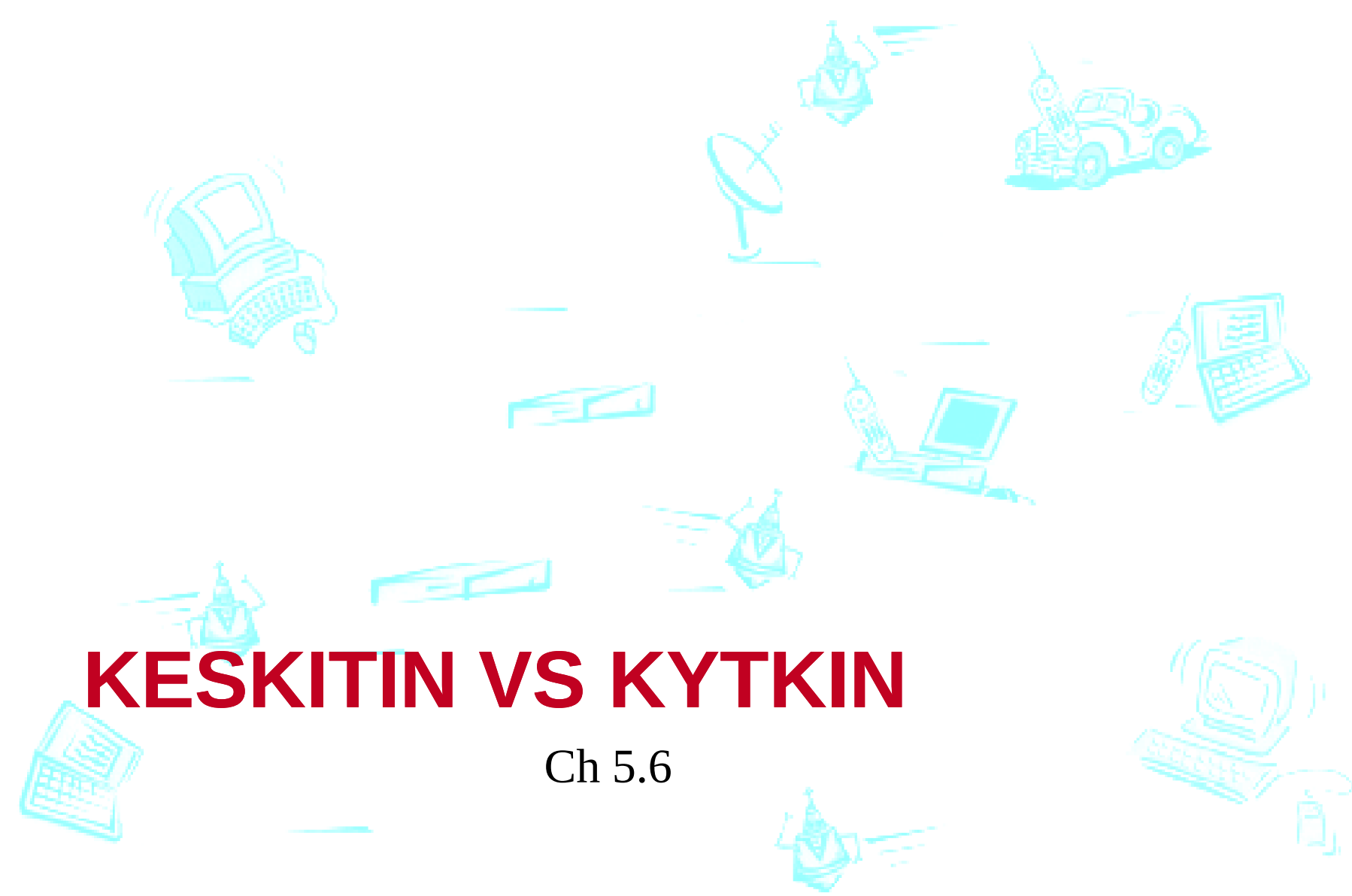

- Tahdistuskuvio (preamble) (8 B)
 - 7 ensimmäistä tavua: 10101010 kellojen tahdistusta varten
 - 8. tavu: 10101011 kertoo varsinaisen kehyksen alkavan
- Kohteen ja lähteen MAC-osoitteet (6 + 6 B)
- Type (2 B)
 - verkkoprotokolla, jolle vastaanottaja luovuttaa kehyksen datan
 - IP, ARP, jokin muu esim, Apple Talk, Novell IPX, ..
- Data (46 ... 1500 B)
 - Ethernet MTU = 1500 B
- CRC (4 B eli 32 bittiä)
 - tarkistusbitit, tahdistuskuvio mukana laskennassa

Kehyksen minimipituus

- Data-osan pituus min 46 B
 - Tarvittaessa täytetäviä (pad), jotka vastaanotto poistaa
- Lähettäjän **ehdittävä huomata mahdollinen törmäys**
 - Kehyksen lähetys ei saa päättyä ennenkuin alku on perillä ja mahdollinen törmäysääni kuuluu
 - Alku perillä -> loppukin onnistuu
- Lähetysten minimikesto = $2 \times$ etenemisviive

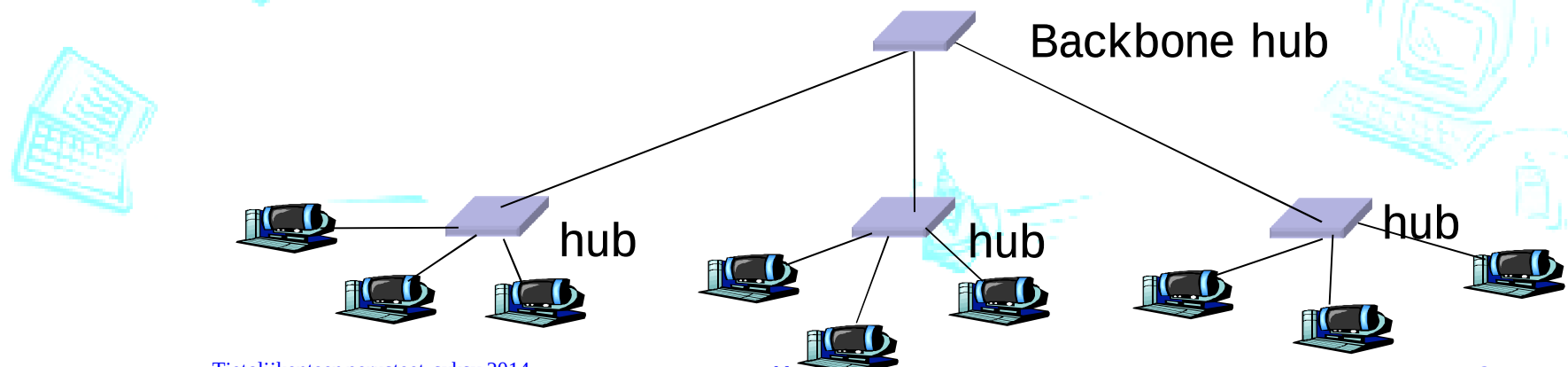
KESKITIN VS KYTKIN

Ch 5.6

Keskitin (hub)

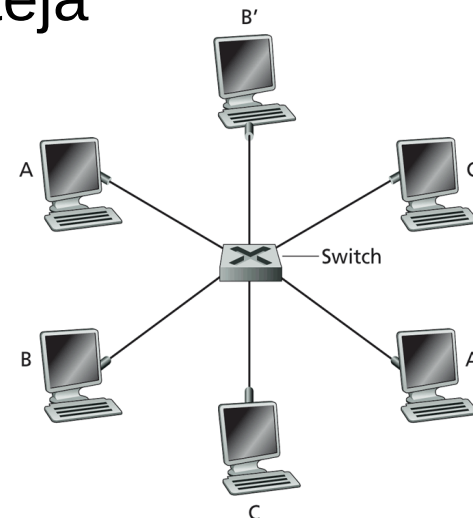
fyysinen kerros (layer-1)

- Käsittelee bittejä
- Toistaa saamansa bitit heti kaikille muille linkeille
 - Signaalin vahvistus
 - HUOM: Lähettää kaikille!
- Yhteinen törmäysalue → vain pieniin verkkoihin
- Yhdistää vain saman teknologian laitteita
 - Ei esim. 10 Mbps ja 100 Mbps samaan keskittimeen

Kytkin (switch) linkkikerros (layer-2)

- Käsittelee siirtokehyksiä, useita yhtäaikaista yhteyksiä
- Vastaa ja lähettää kokonaisia kehyksiä
 - Etappivälitys (store and forward) (yleensä)
- Ei törmäyksiä
 - Suora piuha koneelta kytkimeen
 - Kytkin lähettää ulos vain yhdelle piuhalle
- Voi yhdistää erilaisia verkkosegmenttejä
 - Kytkimessä esim. 10/100 Mbps portteja
 - Puskurointia
- Tuntumaton (transparent)
 - Sopeutuu itse verkon muutoksiin
 - 'plug-and-play, self-learning

Kytkin: kehyksien välitys - mihin linkkiin?

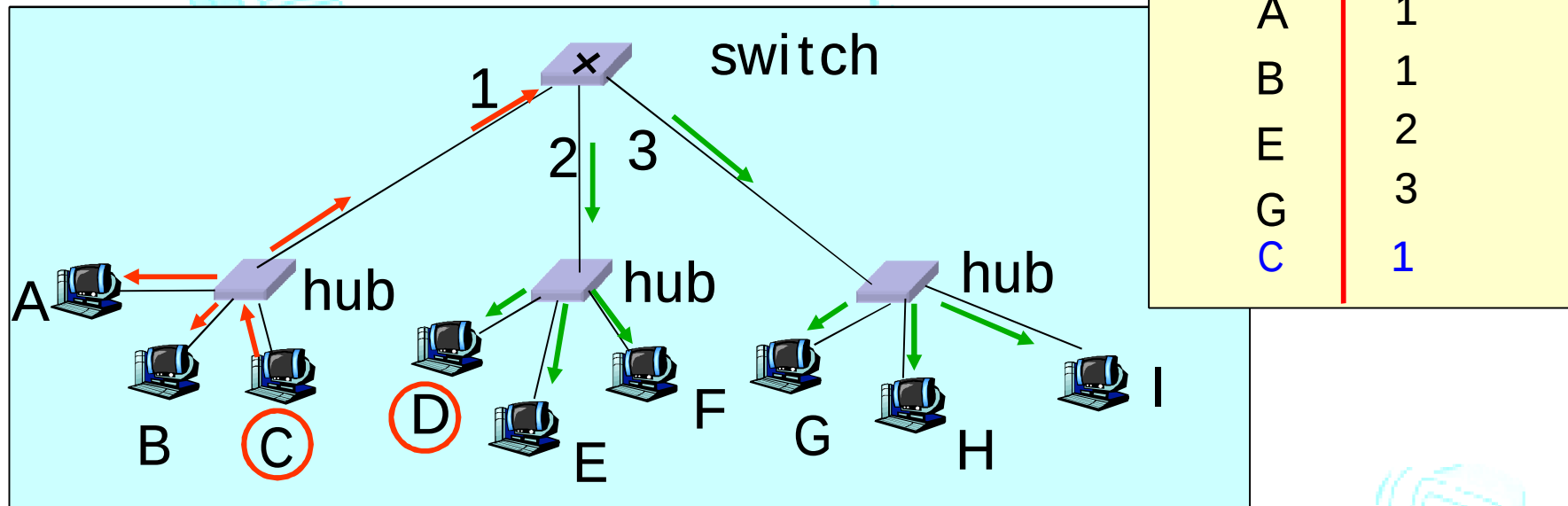
- Miten kytkin osaa välittää kehyksen juuri oikeaan piuhaan?
- Se kerää itse ('oppii') tarvittavat tiedot
 - **takaperinoppimista** (backward learning):
saapuva kehys kertoo, mistä linkistä **lähettäjä** saavutetaan
- Ylläpitää kytkentätaulukkoa
 - taulun kentissä: (MAC-osoite, linkki, TTL)
 - TTL-aikaleima: poista ne, joita ei ole käytetty esim. 60 minuutin aikana
- Jos ei tiedä (= ei taulussa), lähettää kaikkialle paitsi tulosuuntaan

Kytchentätaulu (switching table): -tietojen keruu saapuvista kehyksistä

- Aluksi taulu on tyhjä
- Saapuva kehys
 - **Lähteen MAC-osoite** x, kohteen MAC-osoite y, tuloportti p, yms
- Lähde X ei ole taulussa =>
 - Lisää (X, p, TTL) tauluun eli **kytkin oppii, että osoite X on saavutettavissa portin p kautta**
- Lähde X on taulussa => päivitä TTL
- Kohde Y ei ole taulussa =>
 - Lähetetään kehys kaikkiin muihin portteihin = **tulvitus** (flooding)
 - Opitaan myöhemmin Y:n oikea portti jostain sen lähettämästä kehyksestä
- Kohde Y ja lähde X taulussa:
 - X ja Y samassa portissa => hylkää kehys (on jo oikeassa verkon osassa)
 - X ja Y eri porteissa => lähetä kehys Y:n porttiin

Esimerkki:

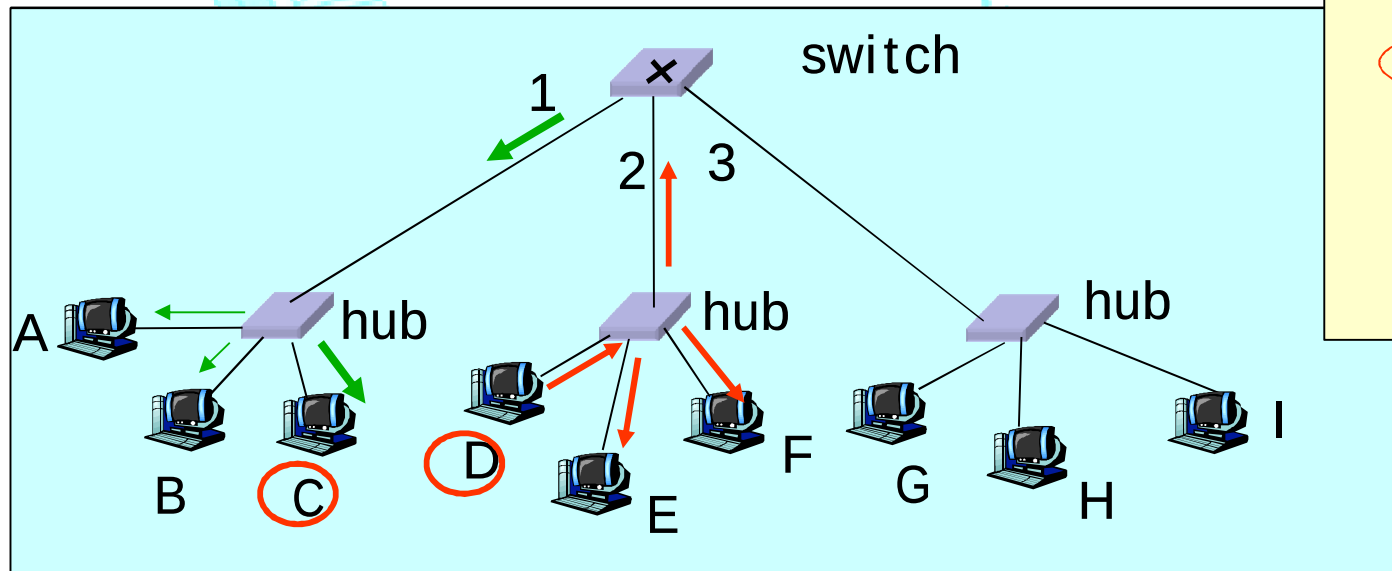
C lähettää kehyksen D:lle

- Kytkin vastaanottaa kehyksen (A ja B kuulevat myös)
 - Merkitsee tauluun C:n MAC-osoitteen ja portin 1
- Koska D ei ole taulussa, tulvittaa linkeilla 2 ja 3.
- D vastaanottaa kehyksen (E, F, G, H, I kuulevat myös)

Esimerkki jatkuu:

D lähettää kehyksen C:lle

address	inter face
A	1
B	1
C	1
E	2
G	3
D	2

- Kytkin vastaanottaa kehyksen (E ja F kuulevat myös)
- Merkitsee tauluun D:n MAC-osoitteen ja portin 2
- C:n osoite on taulussa, joten lähettää kehyksen linkkiin 1
- C vastaanottaa kehyksen (A ja B kuulevat myös)

Tulvitus (flooding)

- Tulvitus voi olla ongelma
 - Kehykset voivat jäädä kiertämään silmukoissa
 - Koko verkko tukkeutuu
- Siis silmukoita ei saa muodostua!
- Verkon loogisen rakenteen pitää olla puu.
 - Virittävä puu (Spanning tree)
 - Lyhimmin poluin virittävä puu Dijkstran algoritmilla

Suorakytkentä (cut-through switching)

- Jotkut kytkimet voivat välittää kehyksen bitit ulos sitä mukaa kuin itse ne saavat
 - Välityspäätöksen tekoon riittää tutkia otsakkeesta kohdeosoite
 - Ei siis enää etappivälitteistä (store-and-forward)
- Pientää latenssiaikaa
 - Ei kuitenkaan mahdollisesti ...
 - 100 Mbps:n linjalla odotusta maksimissaan noin 0.12 ms

Vertailua

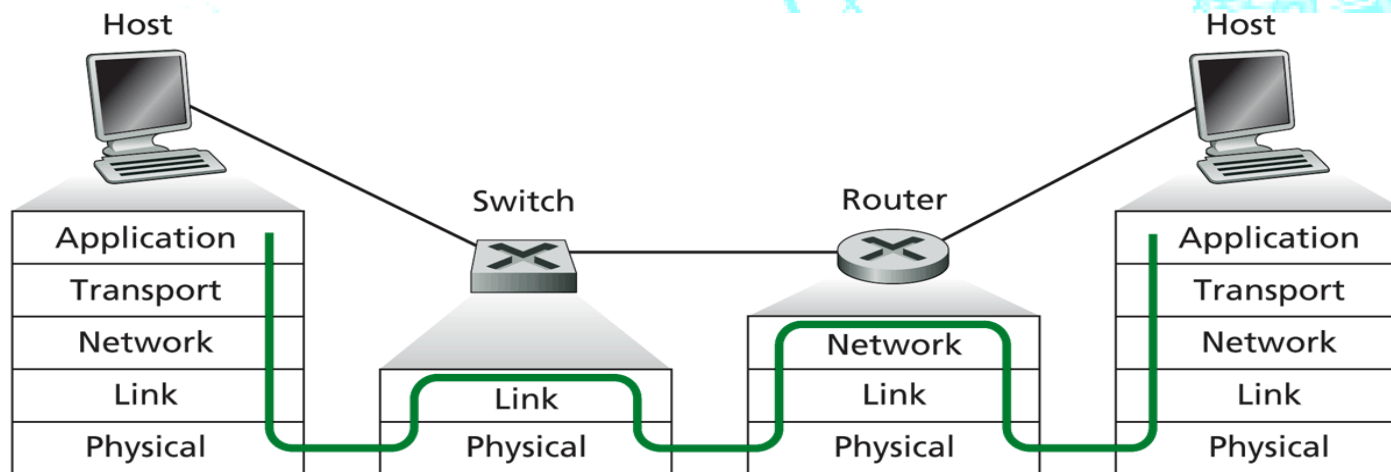

Fig 5.24 [KR12]

♦ Packet processing in switches, routers, and hosts

Table 5.1 [KR12]

	Keskitin (hub)	Kytkin (switch)	Reititin (router)
Traffic isolation	no	yes	yes
Plug and play	yes	yes	no
Optimal routing	no	no	yes
Cut through	yes	yes	no

Kertauskysymyksiä

- Miten lähiverkko rakennetaan?
- Reititin vs. kytkin vs. keskitin?
- IP-osoite vs. MAC-osoite?
- ARP-protokolla ja ARP-taulu?
- Takaperinoppiminen ja kytkentätaulu?
- Bittivirheiden havaitseminen?
- CRC?
- Lähetyskanavanjako?
- CSMA/CD?
- ks. kurssikirja s. 501

